...ТЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

...С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 116 (11102) | 1966 оной майн 15, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ҺАЙН ҺАИХАН ЁҺО ЗАНШАЛ

...лай дүй дүршэл, мэргэжэл шадабари—хү... һайн һайхан ёһо заншал байһан тула уг ...жалан ерэдэг гуримтай. Эхэ эсэгэнэр, аха ...д үхибүүдээ, залуу үетэнөө ажалай дүр... һургадаг — иимэ заншал бии гээшэ. ...ни олон жэлдэ хонишоноор хүдэлжэ яба... ...жыдээ туһалалсаһаар бариһаар хони ха... ...үршэлтэй болоо һэмби. Багаһаа дадаһан ...ргэжэлдээ дуратай байһамни ойлгосотой. ...гээ пенсидэ гарахадань орондонь хонишон ...һэм. Мүнөө нүхэртэеэ һубай хонидые ха... ...бди...» гэжэ Яруунын аймагай Нарһатын ...ой хонишон Ф. Жигжитова редакцида эль... ... бэшэг соогоо тэмдэглэнэ. Бэрхэшээлтэй ...үндэтэй мэргэжэл шэлэһэн долоон үхибүү... ...э Федосья Жигжитова баян дэлгэрээр ажа... ...р тухайдаа мэдээсэнэ. Энэ юрын хүдэлмэ... ... эхэнэрэй бэшэгэй мүрнүүд соо ажал ...эрине магтаһан солын аялга дуулдаха юм. ...этээр уг залгамжалан бэе бэеынгээ ажал ...эрине халан абалсаһан жэшээнүүд ажа... ...шье һалбарида дүүрэн байха.

...эгжэл гээшэ хүнэй ажабайдалые, тэрэнэй ...шанарые тодорхойлдог байна. Мэргэжэлэйн... ...ргээр хүн бүхэн обществодо өөрынгөө һуу... ...ялдэг. хубита нэмэриеэ оруулдаг байна. Тии... ... һанаанда, сэдьхэлдэ таараһан мэргэжэл ...э гээшэ ехэ харюусалгатай хэрэг мүн. Энээ... ... богонихон болзор соо —найман жэлэй гү, ...үнда һургуули дүүргэжэ ябахадаал түргэ... ...р шиидхэхын аргагүй байһаниинь ойлгосо... Хүбүүд, басагадай бэлиг шадабари, эрмэл... ... хаража үзэхэ, дуратай юумэндэнь таа... ...ха мэргэжэл олгуулха гээшэ тон шухала. ...эань нэн түрүүн туһалха, зүбшэхэ хүнүүд ...лхид, багшанар болоно. Ургажа ябаа үе... ...е ажалай, ажабайдалай зүб, арюун замда ...һаа харюусалгатай юун байха бэлэй.

... жэлдэ олон залуушуул дунда, найман жэ... һургуулинуудые дүүргэхэеэ байна. Манай ...блика дотор үнгэрэгшэ жэлэйхидэ ор... ... дүрбэ дахин олон залуушуул дунда һур-гуули дүүргэхэнь. Эдээнэй гушаад процентнь дээдэ һургуулинуудта ороходо байна. Бэшэниинь— олонхи хубинь ажал хүдэлмэридэ ороходо болоно. Энэ асуудалаар парти, правительствын тогтоол гаранхай. Энээнэй үндэһөөр партиин обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоол гараһан байна. Промышленна предприятинууд, колхоз, совхозууд дунда һургуули дүүргэгшэдые ажалда абахаар бэлдэжэ байна. Мүнөө үедэ хоёр мянга гаран хүбүүд, басагад промышленна үйлэдбэриин элдэб мэргэжэлдэ, дүрбэ мянга шахуу хүн хүдөө ажахын мэргэжэлдэ һуража байнхай.

Хүбүүд, басагадые ажалда абажа, мэргэжэл олгохо. хүмүүжүүлхэ талаар һайн дүй дүршэлтэй болоһон предприятинууд олон. Жэшээнь, локомотив-вагон заһабарилгын заводто хэдэн жэлэй саада тээ тусхай комисси байгуулагданхай. Ажалда һая абтаһан залуушуулые энэ комисси хүмүүжүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг. «Электромашина» заводой ниитын организацинууд залуу хүдэлмэришэдые — шэнэ абтаһан хүбүүд, басагадые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулдаг, эндэхи үнинэй хүдэлмэришэд заводойнгоо хүдэлмэришэдэй һайн һайхан ёһо заншал тухай хөөрэжэ үгэдэг, тэрээндээ һургадаг һайн гуримтай болонхой. һая ороһон хүнүүдтэй иимэ ажал ябуулхадань тэдэнь заводтоо үлэдэг, тиигэжэ хүдэлмэришэдэй һэлгэхэ ябадал үсөөрнэ ха юм.

Залуушуулай мэргэжэл шэлэхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэдэй коллективүүд, партийна, комсомолой организацинууд ехэ туһаламжа үзүүлхэ, зүбшөөл, заабари үгэхэ байна (энээндэ багшанарай, түрэлхидэй айхабтар ехэ үүргэтэй, нүлөөтэй байһан тухай хэлэгдэнэгүй, энэнь бүгэдэндэ ойлгосотой). Энээнтэй хамта ажахын хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл— солото хүнүүдтэй залуушуулые уулзуулхада мүн лэ һайн, туһатай байха юм.

Иимэ уулзалганууд дээрэ һургуули дүүргэхэеэ байһан залуушуул олон асуудалнуудые һурадаг, хамаг юумээр һонирходог байна. Социалис Ажалай Геройнууд: Гусиноозерско шахтоуправлениин проходчигуудай бригадын бригадир, КПСС-эй XXIII съездын делегат Г-Ж. Д. Тучинов, Карл Марксын-нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутатда кандидат Ж. Б-Н. Ванкеев гэгшэд энэ жэлэй апрель һара соо Сэлэнгын аймагай хэдэ хэдэн һургуулинуудта 10, 11-дэхи классуудай һурагшадтай уулзаһан байна. Сэлэн-Дүүмын дунда һургуулида болоһон уулзалгын һүүлээр нэгэ хүбүүн шахтерой ажалаар ехэ һонирхоһон, яагаад иимэ солотой суутай болообта гэхэ мэтээр нүхэр Тучиновһаа олон асуудал һураһан байгаа. Иигэжэ мэргэжэл шэлэхэ тухай, ажалай аша габьяа тухай ехэ хөөрэлдөөн болоһон байна. Нэгэ иимэ уулзалгын һүүлээр Ново-Селенгинскэ һургуули дүүргэгшэд Юрөөгэй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо ошожо хүдэлхөөр шиидэбэ. Үнэндөө иимэ уулзалганууд дээрэ хоёр ондоо үеын хүнүүдэй үнэн зүрхэнэй дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болодог гуримтай: хүн бүхэнэй үүргэ харюусалга тухай, тэрэнэй зорилго тухай, хүдэлмэришэнэй, колхознигой, ажалша хүн бүхэнэй нэрэ хүндэ тухай— нимэрхүү удхатай ярилдаан болоно бшуу. Тиимэһээ эдэ уулзалганууд хүбүүд, басагадай залуугайнь охиндо, хүсэл эрмэлзэлгэдэнь дали жэгүүр ургуулдаг, холын хараата замда зорюулан уряалдаг байна бшуу.

Мүнөө хүдөө нютагуудаар дунда һургуули дүүргэгшэд түрэл колхоздоо үлэжэ хүдэлхөөр бэеэ бэлдэжэ, үүсхэл эдэбхи гаргана. Жэшээнь, Жаргалантын (Сэлэнгын) һургуулиие дүүргэгшэд түрэл Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздоо хүдэлхөөр үлэхэеэ байһан тухайдаа бэшэбэ. Энэнь манай газетэдэ толилогдонхой. Мүн Баргажанай аймагай Баян-Голой һургуули дүүргэгшэд баһа иимэ хүсэлтэй байһанаа мэдүүлбэ. Эдэ һургуулинуудай һурагшадай эдэбхи үүсхэл хаа хаанагүй дэмжэн дэлгэрүүлэгдэхэ ёһотой. Партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүд, шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүд соо хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээхэ гэһэн зорилго бэелүүлхэ хэрэгтэ бэеэрээ хабаадалсахаһаа хүндэтэй юун байха бэлэй.

АСУАНДАХИ МИТИНГ

АСУАН. (ТАСС). Совет-араб хани барисаанай ехэ митинг майн 12-ой үдэшэ эндэ болоо. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин түрүүтэй советскэ правительственна делегациин Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада ерээд байһантай дашарамдуулагдан, энэ митинг үнгэрэгдөө.

Асуанай үндэр хаалтын 6 мянга гаран барилгашад, городой олониитын түлөөлэгшэд хотынгоо стадион дээрэ суглараа. Элдэб олон үнгын электролампочкануудаар, Советскэ Союзай, Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын гүрэнэй тугуудаар, Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын болон Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбоо хүгжөөхые уряалһан плакадууд болон транспарантнуудаар стадион гоёон шэмэглэгдэнхэй байгаа.

Стадион дээрэ татагдаһан үргэн ехэ майхан соо ОАР-ай президент Г. А. Насер, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, советскэ правительственна делегациин гэшүүд һуурингуудаа эзэлнэ. Асуандахи баярта зорюута ерэһэн ОАР-ай нэгэдэхи вице-президент маршал Абдель Хаким Амер, премьер-министр Закария Мохи Эд-Дин, Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Анвар Садат, Арабуудай социалис союзай генеральна секретарь Али Сабри, үгтамжа-хүндэлэлгын бүлэгые толгойлогшо вице-президент Хусейн Шафии, Асуанай үндэр хаалта барилгын талаар министр Сидки Солиман, министрнүүд болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд эндэ байлсаа.

Асуанай үндэр хаалта барилтын талаар министр Сидки Солиман митинг нээгээ. Тэрэ совет айлшадые халуунаар амаршалаа. Хаалта бодхолгодонь Советскэ Союзай үзүүлһэн туһаламжын түлөө баясхалан хүргэһэн үгэнүүдые айлшадтаа хандан хэлэһэн байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин микрофоной дэргэдэ ерэнэ.

Агуу ехэ Нил мүрэниие хааһан ушар египет арадай элитэ ехэ туйлалта болоно... гээд А. Н. Косыгин мэдүүлээ. Эртэ урдын аад, зүгөөр хүсэд һайн мэдээжэ болоогүй байһан Асуан город мүнөө бүхы дэлхэй дээрэ суута гаранхай. Үнгэрһэн зургаан жэлэй турша соо хэмжээнэйнгээ талаар угаа ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада тон томо энергетическэ баазын байгуулагдаха саг ойротожо ерээ. Тэрээнһээ уламжалан шэнэ индустриальна центрнүүдые байгуулха, машина бүтээлгые хүгжөөхэ, минеральна үтэгжүүлгэ болон промышленна бусад түхэлэй продукциие улам элбэгээр гаргаха аргатай болохо.

Хаалтын түгэсхэгдөөд байхада, Нубийска хооһон губи газарта бүхэли далай — угаа томо водохранилищи байгуулагдажа, тэрэнэй уһаар таряашадай полинууд уһалагдаха. Асуан хадаа өөрынгөө шадабарида, зохёон байгуулхы хүсэндэ арадай этигэн найдалгын һүлдэ тэмдэг, бэеэ даанхай байдалай болон социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй һүлдэ тэмдэг болоно.

Асуандахи барилга Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын болон Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлээ. Египедэйхидтэй хамта манай совет хүнүүд барилга дээрэ хүдэлнэ.

Президент Гамаль Абдель Насер, ОАР-ай бусад гүрэнэй ажал ябуулагшад совет мэргэжэлтэдэй хүдэлмэреэр урмашан һаналаа ханана, тэдэнэй хүсэлэл оролдолгые үндэрөөр сэгнэнэ.

Асуанай гидроузелые барилга национальна промышленна кадрнуудые бэлэдхэхэ гайхамшагта һайн һургуули боложо үгэнэ гээд А. Н. Косыгин саашань хэлээ. Асуанда хүдэлжэ һургаал абаһан египет инженернүүд оронойнгоо бусад олон барилгануудта мүнөө эрхимээр хүдэлжэ байдаг. Асуан хадаа профессионально-техническэ һайн һургуули байхаһаа гадна, политическэ һуралсалай һургуули бололсоно. Хүгжэжэ байһан оронуудтай харилсаа байгуулха асуудалда тад ондоогоор хандадаг хоёр шэглэл мүнөөнэй дэлхэй дээрэ бии юм. Нэгэ талаһаа империалис гүрэнүүд өөрынгөө аша туһые хараха зорилготойгоор хандадаг, нүгөө талаһаа—хүгжэжэ байһан оронуудай национальна бэеэ даанхай, экономическа талаараа дулдыданги бэшэ байдалые бэхижүүлхэ зорилготойгоор социалис оронууд хандадаг байха юм.

Советскэ Союзай болон Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын хоорондохи экономическа, техническэ харилсаа холбоон хэдэн олон жэлэй турша соо амжалтатайгаар хүгжэжэ байдаг. Мүнөө үедэ Советскэ Союзай туһаламжатайгаар 133 барилга ОАР-та бодхогдожо байнхай. ОАР-ай хүгжэжэ байгаа национальна промышленностьда хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые гол түлэб үгэгшэдэй нэгэниинь Советскэ Союз юм. ОАР-та Совет ороной худалдадаг юумэнүүдэй 70 процентнь түхеэрэлгэнүүд болон машинанууд байдаг гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Эдэнэй түлөө ОАР газаашань худалдадаг заншалта эд бараагаараа түлэдэг байха юм. Эдэ эд бараанинь Советскэ Союзай арадай ажахые хүгжөөлгэдэ хэрэгтэй болодог. СССР ОАР хоёрой хоорондо һүүлшын 10 жэлэй турша соо эд бараа худалдан абалсалга 10 үлүүтэй дахин нэмээ.

«Совет экономикые саашадань хүгжөөн дэбжээхэ ехэ программые КПСС-эй XXIII съезд баталан абаа, —гээд А. Н. Косыгин онсолон тэмдэглээ. — Энэ программые бэелүүлгэ Арабуудай Нэгэдэмэл Республикатай, Африка, Азиин, Латиин Американ бэеэ даанхай бусад гүрэнүүдтэй экономическа холбоогоо үргэдхэлгэдэнь лаб туһалха.

Бэеэ даанхай залуу гүрэнүүдтэй ажал хэрэгэй холбоо барисаас Советскэ Союзай үргэдхэлгэ эб найрамдал, арадуудай бэеэ даагаад хүгжэхэ эрхые хангаха талаар гаргадаг хүсэлэл оролдолгынь шухала хуби болоно».

Үгэеэ дүүргэхэдээ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин хадаа экономикоёо хүгжөөлгэдэ, бэеэ даанхай гүрэнөө бэхижүүлгэдэ ехэ амжалта туйлахыень египет арадта хүсөө, Советскэ Союзай болон Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын арадуудай хоорондохи хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулан юрөөл табяа.

Удаань ОАР-ай президент Гамаль Абдель Насер үгэ хэлээ.

Манай хүндэтэ хани, Советскэ Союзай премьер-министр Алексей Косыгиниие, тэрээнтэй суг ябалсаһан делегациин гэшүүдые амаршалха зол хуби бидэндэ олдобо гээд Г. А. Насер хэлээ. Тус ушар эндэ—Асуанда, үндэр хаалтын городто, зохёон байгуулхы асари ехэ ажалай хэгдэжэ байһан городто, шэнэ ажабайдалай зохёогдожо байһан городто боложо байна.

Асуан болон үндэр хаалта хадаа араб-совет үрэ ехэтэ харилсаа холбооной бодото, зоригжуулагша гэршэнь боложо үгэлсэнэ. Энэ харилсаа холбоон агуу ехэ, мүнхэ һүлдэ тэмдэг боложо, олон удаан жэлнүүдтэ араб оронуудай арадуудай сээжэ зүрхэндэ, Африкын арадуудай сээжэ зүрхэндэ хадуугдажа ябаха. Энэ хадаа эрхэ сүлөө болон эб найрамдалда этигэдэг арадуудай нэгэдэмэл хүсэлэл оролдолгоор, үнэн сэхэ эрмэлзэлгэнүүдээр ямар ехэ юумэ туйлажа болохо байһанай гэршэ мүн.

Эндэ туйлагдаһан амжалтанууд өөрынгөө хүгжэлтын түсэбые египет арад бодотоор бэелүүлжэ шалаха гэжэ маанадта этигэл найдабари түрүүлнэ. Энэ түсэбэй гол хубинь гэхэдэ, мүнөөнэй шатада хүндэ промышленностиие байгуулха ябадал болоно гээд Насер үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Үндэр хаалта 2 миллион шахуу федан шэнэ газар уһалжа ороходо арга олгоно. Энэ хадаа научна түрүү онол методуудые хэрэглэн, Египедэй хүдөө ажахын байгууламжые шэнэдхэн хубилгаха арга олгоно. Хэдэн һара болоод, Асуанай үндэр хаалтын ГЭС электроэнерги бүри ехээр үгэдэг боложо эхилхэ, тиин жэлдээ 10 миллиард киловатт-час электроэнерги гаргагдаха.

Энэ түсэбые бэелүүлээд байхадаа жэлдээ 600 мянган тонныи оронда 2 миллион шахуу тонно шэрэм хайлуулжа гаргадаг болохобди. Энэ хадаа ашагта малтамалнуудай болон металлургическа промышленностиин амжалтатай хүдэлмэреэр хангагдаха байна.

Тиимэ болохолоороо хүдөө ажахын, промышленностиин болон энергетикын түргэнөөр хүгжэлгэ манай орондо социалис шэнэдхэлгэнүүдые хэхэ, шэнэ общество байгуулха бата бэхи, хүсэн түгэс үндэһэ һуури бии болгохо.

Асуанда хэгдэһэн юумэнүүд политическэ, экономическа болон социальна илалтануудай бэелэл болоно. Эдэ илалтанууд ниитэ хүн түрэлтэнэй тэмсэлдэ элитэ һууритай.

Манай арадтай зэргэлэн жагсаһан, тэрэнэй агуу ехэ тэмсэлдэ этигэһэн, илалта туйлахадань туһалһан, тэрээндэ ямаршье маргалтагүйгөөр хүсэд дэмжэлгэ болон туһаламжа үзүүлһэн бүхы хүнүүдые бидэнэр амаршалнабди.

Тэрэшэлэн, Советскэ Союзай арадуудые, хүтэлбэрилэгшэдыень, дэлхэйн түүхын хүгжэлтэдэ эрьелтын шата боложо үгэһэн революци хэһэн арадуудые бидэнэр амаршалнабди.

Советскэ Союзда туйлагдаһан дэбжэлтые бидэнэр һайшаанабди. Өөһэдынгөө бэлэдхэлэй шадабариин ашаар энэ дэбжэлтые туйлаһан, нилээд олонтойнь эндэ Асуанда суг хүдэлхэ арга боломжо маанадта олгоһон совет хүнүүдые бидэнэр амаршалнабди.

Совет болон араб инженернүүдые, хүдэлмэришэдые бидэнэр амаршалнабди. Тэдэнэй хамтын дүй дүршэл, аха дүүгэй холбоотойгоор ажаллалга Асуанда асари ехэ үйлэ хэрэг бүтээхэ арга олгоо.

А. Н. Косыгинай, Г. А. Насерай хэлэһэн үгэнүүдые митингдэ хабаадагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаа, нэгэтэ бэшэ нэрьесэ альга ташаа, «Ура!» хашхаралдаа, «Араб-совет хани барисаан мандаха болтогой!» гэһэн юрөөлнүүдые араб,ород хэлэнүүд дээрэ таби... байна.

* * *

АЛЕКСАНДРИ, майн 13. (ТАСС-ай тусхай корр.). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин түрүүтэй советскэ правительственна делегаци, ОАР-ай президент Гамаль Абдель Насер, тэдэнтэй суг ябалсаһан хүнүүд Александрида ерээ.

Л. И. Брежневэй Румыниин Социалис Республика ошоһон тухай

КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Румыниин Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Н. Чаушескугай уряалаар байгша оной майн 10—13-да Румынида айлшалаа.

Нүхэр Н. Чаушеску, нүхэр Л. И. Брежнев хани ёһоор хөөрэлдэжэ, СССР СРР хоёрой, мүн КПСС РКП хоёрой хоорондын харилсаа холбоое улам хүгжөөхэ асуудалнуудаар, хоёр талые һонирхуулдаг бусад асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэн хэлсэһэн байна.

Республикын мастер-луговод

Е. Е. ЕНДЫПОВ иигэжэ хөөрэнэ:

ШАНАРТАЙГААР УҺАЛХА, ШАДАМАРААР АЖАЛЛАХА

Егнин Ендыпович Ендыпов республикымнай түрүү луговодуудай нэгэн. Урзанда үбһэ ногооной баян ургаса абахын ту... Буряад орон дотороо үүсхэл гаргаһан байгаа. Һүүлэй олон жэлдэ нүхэр Ендыпов сабшалан дээрэһээ баян ургаса абажа, республикын мастерай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Нүүдэл редакциин Үдын совхоздо ерэхэдэ, Егнин Ендыпович корреспондентнүүдтэй сугтаа ябажа, сабшалан дээрэхи хүдэлмэри шалгалсажа, өөрынгөө һанамжа, дурадхалнуудые луговодуудта хэлэжэ үгэбэ.

Мүнөө эндэ корреспондентнүүдэй бэшэһэн репортаж толилогдоно.

ХАБАРАЙ НАРАН хурсаар ша... ...на. Гол горхонууд харьялан ... Иимэ үдэр луговодууд гэр... ...лайжа һууха аал! Хабарай ...ша нэгэ үдэр алдаа һаа, хэды ...һан алдагдаха байнаб. Тухай... ...гүй юумэ ааб даа. Уһанай эл... ...дээрэ хэдэн гектар газар уһал... ...гаа луговодууд хооһон хосороо... ... юм. Уһан гээшэ үбһэн! Иигэ... республикын мастер Егнин Ен... ...вич хөөрэжэ ябана. Бидэнэр тэ... ...эй ябахадаа баһал тэрэниие ...төө ажалда зобожо ябана аа ...ехэ ажал хэхэ сагаа барахам... ...айна» гэһэн бодолдо абтана ... гэжэ һананабди. Үгы даа, нү... Ендыпов өөрынгөө үялгые һай... ...лэдэг хүн. Республика дото... мастер байгаад, ганса өөрынгөө ... хараад ябаха һэн гү—хүндэл... ...ха, баян дүй дүршэлөө ондоо ...одуудта дамжуулан үгэхэ һа... ...й.

Нямын Бууса. Эндэ ерэмсээрээ ... Ендыпович:

— Тэрээхэн сабшалан дээрэ ... луговодтой хөөрэлдэебди,— ... Дүтэлэн ерэхэдэмнай луговотаниха нүхэр Мүнхэ Дашиевич ...ев сабшалан уһалжа байба.

— Зэ-э, Мүнхэ хэр ажаллажа ...йнбди. Олон гектар газар даа... ...банхай гүт?

— Эндэмнай дүшөөд гектар энээ хойшоо Намсарайн булагта ... сабшалан бии юм даа. Хамта ...шахуу гектар болохо бэзэ. Газа... уһалжал байнабди...

— Уһалаагүйдэ аргагүй! Уһан ... элбэг. Хада уулын, саһан ...а, гол горхонууд нэмээ. Ша... ...ар уһалха хэрэгтэй, хамаг ... шамдагайгаар хэхэ хэрэгтэй. ...жэгдээр уһалаагүй байнат. Мүнөө шэбхэтэй уһаар уһалхадаш болохо байгаа.

— Зүб лэ хэлэнэт. Егнин Ендыпович!

— Би уһанай элбэг байхада, өөрынгөө участогые шэбхэтэй уһаар уһалхаяа оролдодогби. Сабшалан дээрэ зөөгдэхэ шэбхые ехэ хонхорхой соо обоолоод, хажуугаарынь уһа ябуулхадаа, тэрэнээ худхалсаа һаашни, үһан шүүһэтэй болоод лэ урдана бэзэ.

Хоёр луговодой иигэжэ хөөрэлдэжэ байха үедэнь ахалагша хонишон Бата-Мүнхэ Цыденов хаанаһаашьеб хүрзэ барингхай хүрэжэ ерэнэ. Энэ хонишоной отарын сабшаланда луговод Мүнхэ Дашиевай хүдэлдэг хадань туһалалсажа байна. Тиигээгүйдэ аргагүй, гансал луговод ажалдаа хайшан гээд хүшэ хүрэхэб. Хабарай уһан ехэ. Алдажа болохогүй. «Сабшаламнай луговодто даалгагдаа юм» гээд хонишодшье сүлөөтэй сагтаа миил гараа дэлгээд байлсанагүй ха юм. Егнин Ендыпович ажалаарынь баһал һонирхоно. Нүхэр Цыденовэй хүдэлдэг бригада хэдэн жэлэй саада тээ ажахын тоосоондо ороһон байгаа. Нёдондо Нямын Буусаһаа 400 центнер үбһэ соможо абаһан. Мүнөө жэлдэ энээнһээ доошо бэшэ үбһэ ногоо ургуулхаар хараална. Ажалаа ондоо туримаар эмхидхэжэ байхада, хонишод даадаг сабшалангаа жэл бүри үрэжэлтэй һайн болгожо шадабал, үбһэ ехээр хуряажа абахые оролдоно.

Республикын мастер-луговод сабшалан дээрэ хэгдэжэ байһан хүдэлмэри шалгажа ябахадаа, луговодуудай ямар түрүү арга хэрэглэдэг тушаа һонирхоо. «Сабшалан һайжаруулхын тулада минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэнэ гүт?— иигэжэ уулзаһан лэ луговодуудһаа асуужа ябаа. Энэ аргын һайн байһаниие нүхэр Ендыпов өөрынгөө дүршэлһөө мэдэжэ абанхай. Үнгэрэгшэ жэлдэ даадаг участогайнгаа 40 гектарта мочевинэ хэрэглэһэн байна. Тиигээд үбһэ ногооной ургаса гектарай 1,5—2 центнерээр нэмээ. Дахин мүнөө жэлдэ ондоо участок дээрэ 30 гектарта хэрэглэгдэхэнь.

Залажа асарһан уһа... ...я нэгэл газартань тогтоожо, нуур намаг болгонгүйгөөр, гүйсыень хаража байгаад ажаллахада һайн байгша. Би хаража байнаб, участогаа зарим талаарнь

Луговод Ендыпов түрүү аргануудые шадамараар хэрэглэжэ, ган гасууршье жэлдэ баян ургаса абадаг. Тэрэнэй даадаг звенодо һамганиинь Дымыгма Дампилова, пенсионер Доржо Очиров гэгшэд ажаллана. Нёдондо бүхы 350 гектар сабшалан дээрэһээ дунда зэргээр гектарай 12 центнер үбһэ ногоо хуряагаа. Тиихэдэ 18 гектар сабшалан үтэгжүүлжэ, га бүриһөө 18 центнер ургаса абаһан байна.

Иигэжэ ябахадаа Егнин Ендыпович гансахан өөрынгөө дүй дүршэл тухай хөөрэнэ бэшэ, мүн луговодуудай ажалые яажа эмхидхэхэ тушаа анхарна. Бидэнэр энэ үдэр Ринчин-Доржо Малановай даадаг звенотой танилсаһан байгаабди. Эндэ звеногой гэшүүдтэй иимэ хөөрэлдөөн гараһан байгаа.

— Звенодотнай хэды гектар сабшалан даалгагданхайб,—гээд түрүү луговод һурана.

— 260 гектар!

— Ургасань ямар байгааб?

— Гектарай 8,3 центнер.

—Ургуулһан үбһөө өөһэдөө сабшажа, хуряажа абадаг гүт?

— Үгы. Бидэнэр хабартаа сабшалангаа үтэгжүүлжэ, уһалаад, үбһэ хуряалгын үедэ байгшагүйбди. Хайшан гээд үбһэн сабшагдаад, ямараар ажалынь эмхидхэгдээб мэдэгшэгүйбди...

Саашаа иигэжэ элирбэ. Энэ звенодо ажалай нэмэлтэ түлбэри, түсэбөө үлүүлэн дүүргээ һаа, хэды түлөөһэн үгэхэб гэһэн гурим байхагүй. Яахадааб гэхэдэ, звенонь сагүргэлжэдөө хүдэлнэгүй ха юм. Үбһэ хуряалгын эхилтэр ойро зуурахан ажаллаад, лэ звеногойхид хүдэлмэрөө хизаарладаг байна. «Үбһэ ургуулха гээ һаа, гансал сабшалангаа хараад ябаха байгаабди» гэжэ звеньевод өөрөөшье мэдүүлнэ. Теэд июнь һарада, сабшалангай хоёр-гурбадахяа уһалагдаха хаһада ажалаа хаяжархихадань ямар ургаса абтахаб даа. Газарын гандашана. Тэрэнэй саана зундаа хуряалгын үедэ сабшагдахаар газар сабшагдажа абтанагүй. Егнин Ендыпович үшөө иимэ асуудалда анхарал хандуулна.

— Сабшалангай үбһые үдхэрүүлхэ, зарим участогай ногоое үрэһэтэй болгожо, орой сабшажа абаха хэрэгтэ ямар анхарал табигданаб?

— Тон зүб хэлэнэт. Тиигээгүй һаа, үбһэн үдхэрхэгүй ха юм. Бидэнэй өөһэдымнай үбһэ хуряалгада ябалсаагүйдэ хэн иимэ хүдэлмэри ябуулхаб даа. Жэл бүри голойнтоо эхинһээ сабшажа эхилдэг гээшэбди. Тиигээд тэндэмнай үбһэн мүртэйгөөр ургахаяа болишонхой,— гээд нүхэр Малановай дуугархада:

— Би хэдэн жэлдэ иимэ арга хэрэглэжэ байнаб: сабшалангаа ногоо һайнтай болгохын тулада жэл бүри ондо ондоо участогуудые һэлгэжэ байгаад, үбһэнэйнь үрэһэеэ сасатар байлгагшабди,— гэжэ республикын мастер-луговод хөөрэбэ.

Звеногой ажалые саг үргэлжэдэнь хүдөөлэг болгохо тухай шухала асуудал нүхэр Ендыпов табина. Тиигээгүй һаа, үбһэн биража абтахашьегүй ха юм даа. Жэлэй дүрбэн сагта ажалладаг лэ луговодууд үбһэ ногооной баян ургаса абана. Үнгэрһэн жэлдэ нүхэр Ендыпов һамгантаяа сугтаа ажаллаад, үбһэ ехээр ургуулжа абаһанайнгаа түлөө ажалай нэмэлтэ түлөөһэ болгон 30 центнер үбһэ, 135 түхэриг мүнгэ абаһан байна.

...Республикымнай түрүү луговод нүхэр Ендыпов нүүдэл редакциин корреспондентнүүдтэй сабшалан дээгүүр ябажа, өөрынгөө ажал тухай һайн дурадхалнуудые оруулаа. Энэнь колхоз, совхозуудай ондоо луговодуудта жэшээ болохоор гэжэ һананабди.

Ю. КОРКИН,
Т. ГАРМАЕВ,
нүүдэл редакциин корреспондентнүүд.

ШЭДИТЭ УҺАН САСАГДАНА

ТҮНХЭН. Ороохо тарянай баян ургаса абахын түлөө тэмсэжэ байһан «Восточные Саяны» совхозой механизаторнууд мүнөө хабар олохон гектар тарялан дээрэ аммиагай уһа хэрэглэжэ байнхай. Энэ хүдэлмэри Хуурай-Һубагай отделенидэ эмхитэй. Трактористнууд Сырен-Доржо Ангархаев, Иван Ангаскиев гэгшэд үдэртөө 25 гектар поли аммиагай уһаар үтэгжүүлхын орондо, 37—40 гектарта хүргэнэ.

Полинууд дээрэ ажалладаг агрегадууд ямаршье һаатагүйгөөр ажаллажа байна. Тракторист Николай Гыргешкинов ажалдаа эдэбхитэй. Тэрэ саг үргэлжэдөө аммиагай уһа агрегадуудта зөөжэ байдаг. Мүнөө эндэхи механизаторнууд энэ арга үргэнөөр хэрэглэжэ, хүдэлмэреэ бүтээсэтэйгээр эмхидхэхын тулада мүрысэнэ.

Б. БИРБАЕВ.

ТАРИЛГА—ҮДЭР, ҺҮНИГҮЙ

Сэлгеэ уужам Чисаана нютаг холошье, хүйтэншэгшье гэжэ тоологдодог һаа, хабарай урин дулаан ерэнхэй, тарилга түлэг дундаа ябажа байна. Совхозой 4-дэхи отделениин механизаторнууд бүтээсэ ехэтэ ажалаараа шалгарна. Нүхэр Овчинниковай даадаг 2-дохи бригадынхид эрхим шанартайгаар ажаллаха гэжэ оролдоно. Эдэнэрһээ 1-дэхи отделениишье механизаторнууд гээгдэнэгүй.

Ахалагша трактористнар Бато Будаев, Дымбрыл Эрдынеев, Илья Егоров гэгшэд үрэһэ тариха халаанайгаа нормо 165—170 процент дүүргэнэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронтдо ябалсаһан тракторист Бато Будаев Илалтынгаа һайндэртэ 52 га таряа тариһан байна.

— Һаядаа һүниндөөшье тарилга хэхэ гэжэ байнабди, тиигэбэл тэрэнээ болзорһоонь урид дүүргэжэ болохобди,—гэжэ 2-дохи бригадын бригадир нүхэр Бороев мэдүүлбэ.

Хабарайнгаа тарилгые эрхим шанартайгаар, болзор соонь дүүргэхые оролдожо байһан чисаанынхидта амжалта хүсөө!

Д. БАЛДУЕВ.

Хориин аймаг.

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд эртын ороохото ургамалнуудай тарилгые дүүргэхэ дүтэлөө. Механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, тэдэнэр ажалаа бүтээсэтэйгөөр эмхидхэжэ байнхай. Зураг дээрэ: механизатор Геннадий Колунаевай агрегат даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Үдэртөө 38 гектар тарилга хэхын орондо 50 гектарта хүргэнэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ҮНДЭР ХАЙРА—ЛЕНИНЭЙ ОРДЕН БАРЮУЛАГДАБА

Ульяновска область

УЛЬЯНОВСК, майн 13. (ТАСС-ай тусхай корр.). Арадай ажахые хүгжөөлгэдэ амжалтануудые түйлаһанайнь түлөө Ульяновска областьдо мүнөөдэр Ленинэй орден барюулагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. А. Суслов сугларагшадай нэрьемэ альга ташалган доро областиин тугта орден хадаба.

Нүхэр **Суслов** үгэ хэлэхэдээ, дээдэ хайрада хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан областиин ажалшадые халуунаар амаршалаа.

* * *

Ульяновска областиие засагай газарай дээдэ шагнал—Ленинэй орденоор, областиин промышленностин, хүдөө ажахын, эрдэм соёлой ехэхэн бүлэг түрүүшүүлые СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаһантай дашарамдуулан, М. А. Суслов Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө Ульяновска областиин бүхы ажалшадые амаршалаа.

Энэ ехэ шан хайра гэшэмнай Ульяновска областиин промышленностьда, барилга болон транспортда, хүдөө ажахыда, соёлой эмхи зургаануудта ажалшадай хэжэ байһан түйлай ехэ хүдэлмэриие онсолон тэмдэглэнэ гэжэ нүхэр Суслов хэлэбэ. Энэ шагналай удха шанарынь тэнсэханшье областьдо бэшэ, мүн тэрэнэй газаа таладашье хамаатай юм. Урдань Симбирск гэжэ нэрэтэй байһан, харин тиигээд мүнөө Ульяновск гэжэ нэрэ абаһан энэ хотодо Владимир Ильич Ленин түрэһэн юм гэжэ совет хүн бүхэн мэдэхэ. Тиимэһээ манай гражданин бүхэн хаанашье байг хамаагүй, Ульяновска областиин Улаан туг дээрэ агууехэ Ленинэй нэрэ хүндэлэн зорюулагдаһан орден хадаатай байхадань, энээнһээ хойшодоо толоржо байхадань угаа ехээр баярлаха байнал.

Республикын ажалшадай түйлаһан илалтануудые хүсэд һайнаар сэгнэхын тулада энээнэй урда тээ тиимэшье үни бэшэдэ Симбирск болон Симбирскэ губерни ямар байгаа һэм гэжэ хаража үзэхэ, тиигээд Ульяновска область мүнөө үедэ ямар болоод байнаб гэжэ хаража үзэхэ хэрэгтэй ха юм.

Симбирскэ губерниин революциин урда тээ ямар байһыень хөөрэжэ үгэхэ үбгэд, хүгшэд мүнөөшье бии. Тэрээнһээ гадна, ородой элитэ ехэ уран зохёолшо Гончаров хуушан сагай хэсүү хүшэр байдал тухай «Обломов» гэжэ роман дотороо бэшэһэн юм. Уран зохёолшо тэрэ үеын хуули барингшадай, хуули гаргагшадай—помещигүүдэй байдалые зүбөөр харуулһан байгаа. Тэдэмнай ямар зон байгааб гэхэдэ, шадаал һаа, ажал хэхэгүй, һанаа амар ябаха гэжэ оролдодог амитад байгаа бшуу. Помещигүүд хадаа һайн юумэ һанажа, бодожо ухаан һанаагаа зобоохогүй, тархи толгойгоо үбдэхөөхэгүй гэжэл оролдодог байгаа. Тэдээнэй һанадаг эгээн лэ гол юумэниинь юун байгааб гэхэдэ, амаараа гаратар эдихэ, ууха гэжэл бододог, оролдодог байгаа. Тэрээнһээ ондоо тэдээндэ һанаагаа зобохо юумэн гэжэ байдаггүй. залхуурхаһаа ондоо юуншье байдаггүй бэлэй.

Хаанта засагаар, помещигүүд болон капиталистнуудаар дарамжологдоһон жинрэй ажалша зон Россин бүхы империдэл адли эндэшье тэнсэлгүй ехээр зобожо, ядаржа байдаг байгаа. Тиихын арад зон тулижа, ядаржа харанхы мүнхагаар ажаһуудаг байһан юм. Симбирск болон Симбирскэ губернишье өөрэгүйл тиимэ байгаа бшуу. Бури саашань хэлэхэ болоо һаа, Симбирскэ губерни промышленностиин талаар дундахи Волгодо эгээн лэ һүүлшын һуури эзэлжэ байһан юм шуу. Эндэмнай оргоожо мэшээг, сумын зуланууудые гаргадаг, мүн бүдүүн барбагар сэмбэ, хара архи гаргадаг — иимэрхүүл түлюүр предприятинууд байдаг бэлэй.

Революциин урда тээхи таряашадай байдал тухай, тусгаарлабал, Симбирскэ губерниин таряашад тухай В. И. Ленин олон дахижа бэшэһэн байгаа юм. Владимир Ильич помещигүүд болон нюдаргашуулай талаһаа таряашадые хэлэшэгүй хэрзэгыгээр мүлжэдэг байһан ушарые бүхы зүрхөөрөө үзэн ядажа бэшэдэг һэн. Россин ажалша таряашад Европын ямаршье орондо оробол үлүүгөөр нюдаргашуул болон помещигүүдээр дарлагданхай, тиимэһээ түрбэлгүй мүүхай байдалда байна гэжэ В. И. Ленин бэшэһэн байгаа.

Октябриин Агуухэ социалис революциин илаһанай һүүлээр табяад жэл үнгэрбэ. Манай харгы дээрэ элдэб эсын бэрхэшээлнүүд олон дайралдаа. Гэбэшье совет хүнүүд Эхэ ороноо хүсэн түгэс түрэн болгоо, тэрэнэйнгээ тухэл шарайе үндэһөөрнь хубилгаа. Энээниие Ульяновска областиин жэшээн дээрэһээ һайса хаража болохо. Совет засагай газарай жэлнүүдтэ эндэ олон шэнэ промышленна предприятинууд бии болгогдоһон, мүнөө үедэ 300-аад промышленна предприятинууд эндэмнай тоологдожо байна бшуу. Областиин предприятинууд энэ үе сагай автомобилинуудые, моторнуудые, металл отолдог эрхим һайн станогуудые, химическэ зэр зэбсэг, һайн гэгшын эд бүд, хубсаһа угаадаг машина болон ехэ арадай ажахыда, айлай ажаһуудалда хэрэгтэй олондошье хэрэгсэлнүүдые гаргажа байна ха юм.

Урдань 200 мянга гаран айл үрхэнүүд хүдөө нютагта эндэ тэндэ таранхай байдаг бэлэй. Тиигээд мүнөө болоходо хүдөө нютаг түйлай ехээр хубилжа, 219 колхоз, 52 совхоз тэндэмнай бии болонхой. Тэдэ колхоз болон совхозууд трактор, комбайн, ашаанай автомобиль болон мүнөө үеын бусад техникээр зэбсэгжэнхэй. Совхозууд бултадаа, колхозуудай олонхинь зайн галтай болонхой.

Үнгэрэгшэ долоон жэл соо Ульяновска областиин совхозууд болон колхозууд гектар бүхэнэй таряанай ургасые 2 центнерээр дээшэлүүлээ. Мал ажалай ашаг шэмэ—мяха, үндэгэ, һү, нооһо үйлэдбэрилхэ болон гүрэндэ худалдаха талаар горитой илалта түйлагдаа. Илангаяа 1965 ондо һайн байгаа. 1965 ондо мал ажалай талаар илалта түйлаһанайнь түлөө Ульяновска областьдо РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг гурба удаа барюулагдаһан байна. Мүн ороохо таряанай ажал хүгжөөхэ талаар һайн амжалта түйлаһанай түлөө РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаһан байгаа.

Һургуулинуудай, библиотекэнүүдэй, клубууд болон больницануудай тоогой тон ехээр олошороһон ушар соёл болбосроролой дэбжэжэ байһыень харуулна. Урданай Симбирскэ губернидэ 53 эмшэн, 417 дунда эрдэмтэй медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд ажалладаг байгаа. Мүнөө болоод байхада, энэ областьдо 1475 эмшэн, дунда эрдэмтэй 5162 хүдэлмэрилэгшэд ажалладжа байна.

Ульяновска областиин ажалшадай түйлаһан илалта манай орон дотор хаа хаанагүй хэгдэһэн түүхэтэ хубилалтануудые тодорхойлон харуулна ха юм. Октябриин социалис революци ажалшан зоной үүсхэн зохёохы, хүсэн түгэлдэр шадалыень һэргээжэ, үргэн ниитэ зониие агууехэ элдэбхитэ ажалда зоригжуулһан байна. Тэдэнэй ашаар бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ юунтэйшье жэшээлхээр бэшэ—тиимэ ехэ дабшалта Советскэ Союз хэһэн байна бшуу.

Манай ороной тэрэ ехэ дэбжэлтэ хүнэй һайн һайхан байхын түлөө, жаргалтай, энхэ амгалан һуухын түлөө хэгдэжэ байдаг юм. Экономико, эрдэм соёлой бурьялма ехээр хүгжэжэ байдаг ушарынь совет хүнүүдэй ажалда, ажабайдалда тон шухала хубилалта оруулаа гээшэ. Совет арадай ажабайдалынь жэлһээ жэлдэ һайжаржа байна, арад зоной бодото салин хүлһэниинь нэмэжэ байнхай. Улад зомнай эдихэ, үмдэхэ, эдлэхэ юумые ехээр худалдажа абадаг болонхой, гэр байрын талааршье, бэеэ өмнүүлхэ талааршье һайн болонхой. Мүн ажалшадые пенси болон ондоошье талаар тэдхэхэ ябадал һайжарба.

Саашань М. А. Суслов иигэжэ хэлэбэ:

Танай областиие, мүн олон хүнүүдые шагнаһан ушарые миил танай хэһэн ажалые һайнаар сэгнэһэн дээрэ тоолохо бэшэ, харин Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съездын гаргаһан коммунис байгуулалтын дэлгэрэнгы үргэн программаһаа үндэһэлһэн тон шухала зорилгонуудые дүүргэхэ гэһэн уряа гэжэ тоолоходо болохо байна.

Бүтээсэ ехэтэйгээр, амжалтатайгаар ажаллахын тулада предприяти бүхэндэ, колхоз болон совхоз бүхэндэ шухала эрхэ нүхэсэл бии юм. Тиимэһээ тэдэ арга боломжонуудые эзэн ёһоор хэрэглэхэ, промышленна предприятинуудай, барилгануудай, транспорт болон хүдөө ажахын хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые эрид шууд усадхаха хэрэгтэй.

Совет арадна КПСС-эй XXIII съездын тогтоолые тон ехэ баяртайгаар хүлеэн угтаа. Энэ съездын шиидхэбэринүүд түйлай гоё һайхан зорилгонуудта, ажал хэрэгүүдтэ манииие уряалжа байнал. Партиимнай съезд СССР-эй арадай ажахые хүгжөөлгын табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдые баталаа. Коммунизмын материально-техническэ бааза байгуулха талаар. Совет гүрэнэй экономическа болон оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлхэ талаар шэнэ харад түсэбүүдые гаргаһан байна.

Ульяновска областиин арадай ажахы энэ табан жэл соо ехээр хүгжэхэ ёһотой юм. Уридшалан тоолоод үзэхэдэ, промышленна үйлэдбэриин хэмжээн тухайлхада 1966—1970 онуудта 70 процентээр дээшэлхэ зэргэтэй. Тиихэдэ Россин Федераци дотор 50 процентээр дээшэлхэ байна. Машина бүтээлгын, металл болбосоруулгын, автоматизаци болон тоололгын техникын, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин ажал ехээр хүгжэхэ зэргэтэй.

Гүрэнэй капитальна һомололгын хэмжээн 700 миллион түхэригтэ хүрэжэ, энэ табан жэл соо 60 процентһээ үлүүгээр дээшэлхэ ёһотой. Машина бүтээлгын, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин ондоошье хэдэн олон томонууд предприятинуудай барилга эхилхэ ёһотой.

Табан жэл соо хараалагдаһан эдэ хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдээд байхада, областиин экономико нилээд дээшэлхэ, Владимир Ильич Ленинэй түрэһэн город Ульяновск промышленна томо центр болохо байна бшуу. Эндэмнай шэнэ техникээр зэбсэгжэнхэй, ажаһуудалай талаар хүсэд һайн түбхинэнхэй, арад зоной һайнаар ажаһууха, амарха, хамаг бүхы эмхи зургаануудтай—тиимэ хото болохо байна бшуу.

М. А. Суслов өөрынгөө үгэ дотор мүнөө үеын уласхоорондын байдал, Советскэ правительствын гадаадын политика тухай тобшоор хэлэбэ.

Түгэсхэлдэнь М. А. Суслов иигэжэ хэлэбэ:

Манай орон тон шухала хэрэгэй урда хүрэжэ ерээд байна.

Һара болоод байхада СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта болохо. Тэрэ һунгалта совет демократиин улам ехээр хүгжэжэ байһан, КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдэй бии болгоһон үйлэдбэриин угаа ехэ элдэбхи хэшээлэй оршон байдалда үнгэрхэ байна бшуу. Совет арадна өөрынгөө Коммунис партиие тойрон нягтаар жагсанхай СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада ерэжэ ябана.

Ульяновска областиин һунгагшад коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө бүгэдэ арадай һунгалтада элдэбхитэйгээр хабаадан, партиин политикые һайшаажа байһанаа баталан харуулха бээзэ гэжэ найдахыемни зүбшөөгыт. Манай партиин политикын гол зорилгонь юун бэ гэхэдэ, совет хүнүүдэй байдалые бури һайжаруулха, коммунизмын хэрэгэй илалта, бүхы дэлхэй дээрэ эб нарамдалай хэрэгэй илалта хангаха гэһэн зорилго юм.

Жэл үлүүхэн болоод байхада Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойе тэмдэглэхэ гэжэ байнабди. 1917 оной ноябриин һүүлээр манай дабажа гараһан харгы зам түүхын шухала удха шанартай юм. Манай Агууехэ революциин өөрынгөө нүлөө үзүүлээгүй нэгэшье тиимэ орон юртэмсэ дэлхэй дээрэ үгы юм шуу. Энэ һайндэрэй дүтэлхэ бүринь совет хүнүүд бурил ехэ баяртай, бурил ехэ эршэтэй боложо, ажал хүдэлмэри дээрээ бури ехэ илалта түйлаха гэжэ оролдоно.

Уласхоорондын пролетариадай болон бүхы дэлхэйн ажалшадай агууехэ вождь болон багша Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэйнь ой — энэ гайхамшагта үдэр 1970 ондо гүйсэхээ байна. Бидэнэр, совет хүнүүд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе хайшан гэжэ һаа һайнаар тэмдэглэхэбибди гэхэдэ. Ленинэй хэрэгэй түлөө эсэшэ сусаша гүйгөөр тэмсэхэ. Ленин шэнгеэр ажа ябаха, коммунизм байгуулгые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө хамаг хүсэ шадалаа зорюулха зэргэтэйбди.

Ульяновска областиин ажалшадай ажалдаа шэнэ амжалта түйлахыень хүсэхэ зуураа, нүхэр Суслов иигэжэ мэдүүлбэ: В. И. Ленинэй бага балшар ябахадаа, мүн залуу наһандаашье эндэ байһан танай область һалбаран хүгжэжэ байг лэ, промышленность болон хүдөө ажахыдаа, коммунис байгуулалтын бүхы һалбаринуудта шэн зоригтойгоор, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха болтогой гэжэ хүсэе хүсэе! (…)

Нүхэр М. А. Суслов зал соо байһан шадай шанга альга ташалгаар үгтэһан, областиин туг дээрэ Ленинэй орден хадаба.

Калининградска область

КАЛИНИНГРАД, майн 13. (ТАСС-ай тусхай корреспондентнууд Б. Кох, А. Медведев). Мүнөөдэр Калининградай областиин ажалшадта баяр баясхалантай үдэр болобо. Арадай ажахые хүгжөөлгэдэ амжалта түйлаһанайнь түлөө тэрээндэ Ленинэй орден барюулагдаа. ...Хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын ажалшад, загаһашад, багшанар, врачнууд, партийна, советскэ ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд драматическа театрай зал соо олоороо сугларaa. Айлшад: Эстониин, Латвиин, Литвагай, Белоруссиин, Ленинградска, Мурманска, Псковско, Новгородско областьнуудай делегацинууд байлсаа.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюро хүндэтэ президиумдэ нэгэн дуугаар һунгагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь **А. Н. Шелепиндэ** үгэ үгтэнэ.

* * *

Мүнөөдэр танай областиин ажалшад ехэ сэдьхэл хүдэлгэмэ ушарые баяр баясхалантайгаар тэмдэглэжэ байна гээд А. Н. Шелепин хэлээ. Арадай ажахые хүгжөөлгэдэ амжалтануудые түйлаһанайнгаа түлөө Калининградай область СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Эхэ оронойнгоо дээдэ хайрада—Ленинэй ордендо хүртэбэ. Мүн экономико болон культурые хүгжөөлгэдэ ажалай элитэ ехэ габьяа гаргаһанайнгаа түлөө областиин промышленностиин, барилгын, хүдөө ажахын, наука болон соёл культурын бүлэг олон хүдэлмэрилэгшэд, советскэ, профсоюзна, комсомольско элдэбхитэд Советскэ Союзай орденууд болон медальнуудаар шагнагдаа.

Эдэ шангуудые барюулалга Калининградай областиин байгуулагдаһаар 20 жэлэй ойтой, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай илалта түйлаһаар 21 жэлэй ойтой тохёолдожо, һайндэрые тусгаар удха шанартай, тон ехэ баяр баясхалантай болгоно.

Баярай заседанида хабаадагшадые, тэдэнээр дамжуулан областиин бүхы ажалшадые, мүн сэрэгшэд гвардейцүүдые, хоёр удаа Улаан тугта хүртэһөн Балтиин Флодой морягуудые, хилын харуулшадые, дайнай болон ажалай бүхы ветерануудые шагналда хүртэхэ ёһоороол хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, А. Н. Шелепин Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө халуунаар, үнэн зүрхэнһөө амаршалаа, ажахын болон соёл культурын байгуулалтада шэнэ амжалта түйлахыень тэдэндэ хүсөө.

Областиие Ленинэй орденоор шагналга хадаа ехэ габьяатай байһыень мэдэрэлгэ болоно, энэ хадаа Калининградай шэнэдхэн хубилгагдаһан газар дээрэ ажаһуудаг, ажалладаг хүн бүхэнэй. Россин энэ залуу хизаарай саашадаа хүгжэн һалбарха хэрэгтэ өөрынгөө бүхы эршэ хүсые, эрдэм мэргэжэлые үнэн сэхээр үгэдэг хүн бүхэнэй шагнал болоно гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ.

Энэ гайхамшагта ушарые Россин Федерациин ажалшад, манай үргэн ехэ совет Эхэ ороной бүхы арадууд таанадтай хамта угаа ехээр һаналаа ханан угтаа. Калининградай область ондоо ямаршье область шэнги манай ороной таһаршагүй хубинь байхаһаа гадна, экономическа, политическэ, оюун бодолой талаар бүхы союзна республикануудтай холбоотой. Үшөө тусгаар янзын холбоон бии, тэрэниие шуһан түрэл холбоон гэхэһээ ондоогоор нэрлэхэ аргагүй.

Манай совет Эхэ ороной бүхы нацинууд болон үндэһэ яһатанай эрхим хүбүүд, басагадай шуһанай ехээр адхараагүй нэгэшье һөөм газар Калининградай газар дайда дээрэ байхагүй. Манай Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө болоһон байлдаанай үедэ наһа барагшадай памятнигууд энэ газар дээрэ олон бии, эдэ сүлөөлэгшэдэй баатаршалга гаргаһан тухай хэтэ мүнхын дурасхаал боложо үгэнэ. Ородуудай, украинецуудай, белорусуудай, литовецуудай, манай ороной бусад арадуудай хүбүүдэй нэрэнүүд эдэ памятнигуудай түс бүхэн дээрэ зэргэлүүлэн һиилэгдэнхэй байдаг.

Эгээл кимэһээ энэ хизаар бүхы совет хүнүүдтэ дүтэ, үнэтэй байдаг. Энэ хизаарай түлөө тэдэнэй эсэгэнэрынь, аха дүүнэрынь, эгэшэ дүүнэрынь ами наһаяа зорюулһан байна бшуу. Тиимэһээ Калининградай областиин Ленинэй орденоор шагнагдаһан тухай мэдээсэл тэдэниие ехээр баясуулна.

Үшөө яахадаа Калининградай область тусгаар һонирхогдоноб, тэрээндэ анхарал хандуулагданаб гэхэдэ, Калининградай газарые һэргээлгэдэ хабаадалсахые хүсэһэн һайн дуратаниие дайнай һүүлээр парти, правительствын уряалхада манай Эхэ ороной олон арадуудай түлөөлэгшэд эндэ ерэһэн байгаа. Эдэнэр хадаа өрэлхэг зоригтой, дутагдал бэрхэшээлнүүдһээ айдаггүй хүнүүд байгаа. Мүнөө область дотор аха дүүгэй эбтэй эетэй бүлэ соо ородууд, украинецууд, белорусууд, литовецууд, бусад олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд ажаһууна, шэн зоригтойгоор ажаллана. Мүнөө Калининградай газар юугээр баян бэ, тэдэ бүгэдэнь эдэ хүнүүдэй ухаан бодолоор, ажалаар, эршэ зориг болон дура хүсэлөөр байгуулагдаа. Олон юумэн хэгдээ; правительственна дээдэ хайра ажалшад-калининградайхидай түйлалтануудай үндэр дээдэ сэгнэлтэ боложо үгэнэ гээд үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

Калининградай областиие байгуулга гитлеровскэ Германида эсэргүүгээр Советскэ Союзай хэһэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай боложо, немец фашизмын һамна бута сохигдоһонтой сэхэ холбоотой. Илалтын һүүлээр нэгэ жэлэй үнгэрөөд байхада, Советскэ Союзай шэнэ область—Калининградай область байгуулагдаа һэн. Тиихэ үедэ хэдэн зуу мянган хүдэлмэришэд, колхознигууд, багшанар, врачнууд, эрдэмтэд, соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй эндэ ерэхэдэнь бүхы оршон тойронинь хүсэдөөр һандаргагдаһан, хооһон газар байгаа бшуу. Гитлеровецүүд энэ нютагые «галдажа хооһологдоһон газар» болгоһон байгаа. Хооһон хубхай газар дээрэ хүдэлжэ, барилга хэжэ эхилхынгээ урда тээ эндэхи газарые гэр байрын һандархайһаа, минэнүүд болон бүүгэй һомонуудһаа сэбэрлэхэ хэрэгтэй болоһон байгаа. Дайнай үедэ поли, харгы, үйлсэ талмайнуудай дүрбэлжэн мэтэ бүхэндэ хэдэн олон һомон, минэнүүд унаһан байгаа ха юм. Байлдаанда ороһон сэрэгшэдтэй тохёолдоогоһоо дутуугүй ехэ аюул тиихэдэ барилгашадта тохёолдожо болохо байгаа бшуу.

Мүнөө Калининградай область танихаар бэшэ болоо гээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ. Энэ область танигдашагүйгөөр хубилжа, мүнөө үеын түрүү область—Советскэ Союзай хүгжэнги промышленностьтай, ашаг ехэтэй хүдөө ажахытай, мүнөө үеын соёл культура болон эрдэм гэгээрэлтэй, манай агууехэ ороной эгээн баруун захадань тэрэниие эрхимээр түлөөлдэг область болоо. Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 1965 ондо хэдэн зуун миллион түхэригэй болоһон байна. Мүнөө область урдын Зүүн Пруссиин газарай энэ хуби дээрэ дайнай урда тээхи жэлнүүдтэ гаргагдадагта орходоо (сасуулагдамаар сэнгээр) зургаа дахин ехэ промышленна продукци гаргагдана. Область дотор олон һалбаритай хүгжэнги промышленность байгуулагданхай. Шадамар бэрхэ машина бүтээгшэд гэжэ калининградайхид орон дотороо суурханхай. Калининградай тэмдэгтэй зүйлнүүд дэлхэйн табин орондо мэдээжэ болоһон байха юм.

Областиин машина бүтээлгын заводууд далайн тон һайн корабльнуудые бүтээдэг, орон дотрхи эгээн томо вагон-самосвалнуудые, электропогрузчигуудые, барилгын крануудые, худалдаа наймаанай автомадууд, электродвигательнууд, прожекторнууд болон вакуумна, газай, целлюлозно-саарһанай промышленностьда хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые, автомобильнуудай запасной частьнуудые, бусад олон юумэнүүдые гаргадаг. Энергетикэ, транспорт, хэлхеэ холбоон, барилгын индустри техническэ шэнэ үндэһэ һуури дээрэ хүгжэһэн байна. Целлюлозо-саарһанай промышленность ехээр хүгжэжэ, бүхы союз дотор гаргагдадаг целлюлозын 10 үлүүтэй процентыень, гүнзэгы хэблэлгэдэ хэрэгтэй болодог саарһанай 70 шахуу процентыень гаргадаг.

А. Н. Шелепин областиин бүхы промышленна продукциин хахад тухайень гаргадаг загаһанай промышленностиин хүгжэлтэ тухай дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлээ. Загаһанай промышленность бүхы орон дотор загаһа барилгын юрэнхы ургалтаһаа һурагүй түргэнөөр хүгжэжэ, ороной загаһанай олзоборилго эрхилдэг областьнуудай дунда хоёрдохи һуури эзэлнэ.

20 жэлэй турша соо үрган гараһан хүдэлмэришэдэй, инженер, техникүүдэй, алба хаагшадай, хүдөө ажахын ажалшадай гайхамшагта кадрнууд тухай тэрэ тоггожо хэлээ, эрдэм наукын болон соёл культурын ажал ябуулагшадай габьяае тэмдэглээ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съезд асари ехэ зорилгонуудые табяа гэжэ А. Н. Шелепин онсолон тэмдэглээ. Эдэниие амжалтатайгаар бэелүүлгэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгада шухала туһа нэмэри болохо байна.

Партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор Ленинэй орденто Калининградай областиин ажалшадай үмэнэ ехэ зорилгонууд табигдана. Шэнэ табан жэлэй асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ областиин ажалшад өөһэдынгөө горитой туһа нэмэри оруулха гэжэ КПСС-эй ЦК, Советскэ правительство этигэнэ.

Загаһа барилгые, кит, далайн ан агналгые, далайн продуктнуудые абалгые 85—90 миллион центнер хүрэтэр нэмээхэ зорилго арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа партиин XXIII съездын директивэнүүдээр табигдаһан байна. Загаһанай продуктнуудые гаргалгые ехэ болгохо, дэлхэйн океануудта олзоборилгын шэнэ районуудые ашаглаха, загаһанай продукци абалгада байгаалиин муу нүлөөе, бусад ушарнуудай нүлөөе бага болгохын тулада доторой уһа сөөрэмүүдтэ загаһа барилгые түргэдхэхэ, уһа сөөрэм соо загаһа үсхэбэрилгые али болохоор хүгжөөхэ гэжэ хараалагданхай.

Советскэ Союз шэнги доторой элдэб уһа сөөрэмүүдээр элбэг нэгэшье орон дэлхэй дээрэ үгы юм. Загаһанай олзоборилго хэхээр 600 мянга гаран километр утатай гол мүрэн, 5 миллион үлүүтэй гектар талмайтай водохранилищинууд, 30 миллион шахуу гектар талмайтай нуурнууд манайда бии. Каспиин, Азовско, Аральска далайнууд, Байгал, Балхаш, Чудское, Ильмень болон бусад нуурнууд элдэб түрэлэй үнэтэ загаһануудаар ашаг олзынгоо талаар дэлхэй дээрэхи тон баялиг нуур далайнууд болоно.

Һайн шанарай элдэб түхэл янзын загаһанай зүйлнүүдээр хүрэхэ хэмжээн соонь совет хүнүүдэй хэрэглэмжые хүсэдөөр хангаха зорилго … ти, правительство табина. Тиим… амиды, һая баридһан загаһануу… филейнэ, сонгоогдоһон, хатаагда… хүргэгдэһэн загаһанай. загаһ… най полуфабрикадуудай. … нарна болон балычна зүйлнүүдэй … хаамагүй худалдаа наймаанда … гаргагдадаг байха ябадал хангагда… болоно. Энэ талаар Калининградай … ластиин загаһанай промышленнос… тиин хүдэлмэришэдэй үмэнэ ехэ … рилгонууд табигдана.

Мүнөөнэй уласхоорондын бай… болон Советскэ правительствын … даадын политика тухай А. Н. Ше… пин үгэ соогоо мүн лэ дурдан ха… һэн байна.

Манай орондо ехэ шухала ушар… СССР-эй Верховно Соведэй һунга… болохоёо байна гээд үгэ хэлэгшэ … солон тэмдэглээ. Советскэ Со… бүхы һунгагшадта КПСС-эй ЦК-… хандалга һаяхан толилогдоо. Энэ … лаа партийна шухала, дайшалхы … кумент болоно. Парти болон гүрэ… хүсэл эрмэлзэлгэ, түсэбүүд, зорил… нууд тэрээн соо бүрин хүсэдөөр, … тодоор найруулан хэлэгдэнхэй. Го… жо хэлэбэл, КПСС-эй ЦК-гай х… далга манай партиин һунгалтын … да тээхи политическэ программа … лоно. Энэ программын түлөө ком… нистнуудшье, партийнабэшэ хүнү… шье баяртайгаар дуугаа үгэхэ г… КПСС-эй ЦК этигэнэ. Юуб гэх… Энэ программа парти болон ара… эрмэлзэлгые гүнзэгы ехээр, хүсэ… харуулна.

Нэрьемэ альга ташалган доро … хэр А. Н. Шелепин Ленинэй о… ниие областиин тугта бүхэлэн зү… гэнэ.

Саашань тэрэ иигэжэ хэлээ:

— Манай орондохи эгээн … шагналай танай областиин Ул… тугта бүхэлэн зүүлгэдэһэн энэ … баясхаланта, дурасхаалта ми… һаа эхилэн, область «Россин С… Федеративна Социалис Республи… Ленинэй орденто Калининградай … ласть» гэжэ нэрлэгдэхэ хүндэтэ … тэй болобо. Нүхэдүүд, энэ хадаа … нэрэ хүндэ, ёһотойл шагнал бол… гээшэ.

Зүгөөр манай шагналнууд … шөнжэтэй юм. Тэдэ түйлагдаад … һан амжалтануудай түлөө үгтэд… лобошье, мүн олон юумэ хэхые … галдаг гээшэ. Манай орондо … арадай дунда иимэ заншалтай … хой гэхэдэ, хэн шагнал абанаб, … шагнал абахынгаа урда тээ хүд… һөө муугаар хүдэлхэ эрхэгүй бол… гээшэ. Гоёожо хэлэхэдэ, алдар со… нэрэ хүнэй алтан гэрэлөөр Лени… орденой холоодо толотон байхы… лала энэ үндэр дээдэ нэрэ хү… шэн зоригто ажалаараа үдэрһөө … тэ, жэлһээ жэлдэ шэнэдхэжэ … хэрэгтэй болоно.

Калининградайхид Эхэ ороно… бүхы эрхим һайн найдабарину… нэрэтэй солотойгоор харюулха. … мунизмын материально-техни… үндэһэ һуури байгуулхын түлөө … ветскэ Союзай хүсэ шадалые … жүүлхын түлөө, манай агууеха… дарта совет арадай зол хубиин … баран хүгжэлгын түлөө бүгэд… лай тэмсэлдэ хабаадалсаха аг… хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, … бэлигээ, барагдашагүй ура хү… зорюулха гэжэ манай партиин … ральна Комитет, Советскэ прав… ство һайн мэдэнэ, этигэн найда…

Нүхэр Шелепинэй хэлэһэн үг… анхаралтайгаар шагнагдаа. нэгэ… шэ альга ташалган болоо.

(ТАСС…)

Ленинэй орденто ЛВРЗ. Коммунис ажалай ударник Дулгар Бадмаевна Шойсоронова энэ заводой зэр зэмсэгэй цехтэ токарёср хүдэлмэрилһөөр хорёод жэл боложо ябана. Мүнөө нүхэр Шойсоронова СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын урда тээхи социалис мүрысөөндэ оролсоод, халаан бүриингөө даабари ходол үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Шойсоронова ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

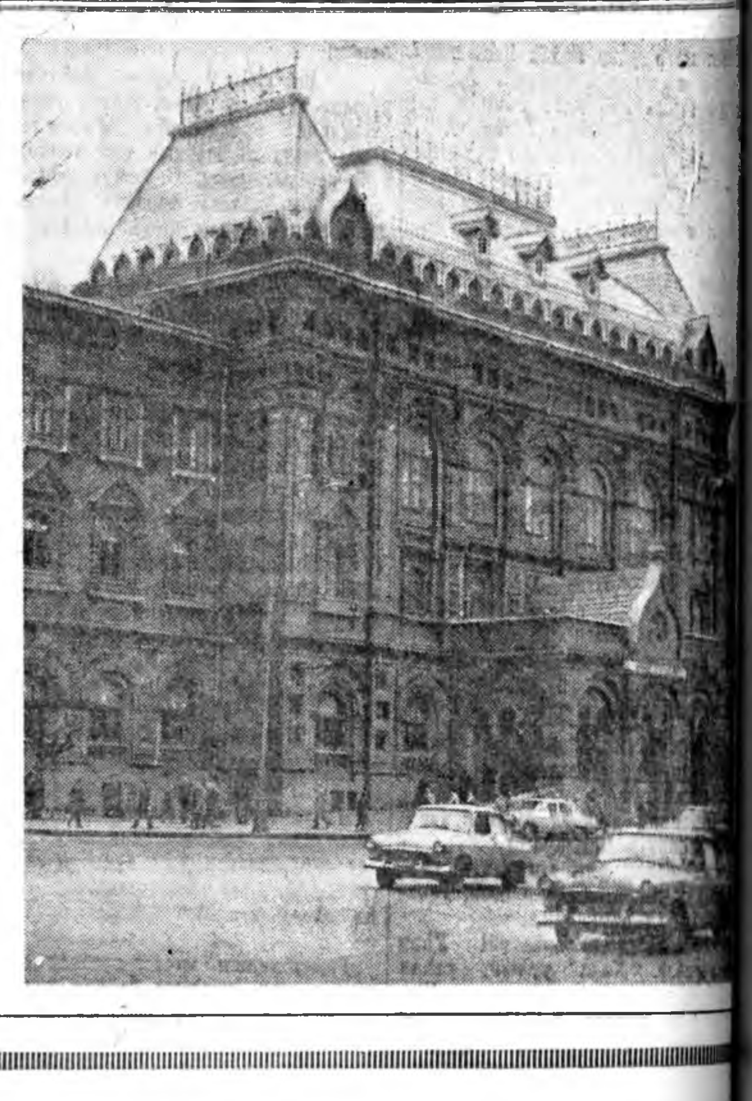
В. И. ЛЕНИНЭЙ ЦЕНТРАЛЬНА МУЗЕЙН 30 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын шиидхэбэреэр В. И. Ленинэй Центральна музейн эмхидхэгдэн нээгдэһэнһээ хойшо 30 жэлэй ой майн 15-да гүйсэбэ.

Музейн 23 зал соо Ленинэй сурталхургаалай-теоретическэ уг баялигые элирхэйлһэн, ажалшадай агууехэ вождиин, багшын ажаябадалай замые, шэнэ түхэлэй марксис парти байгуулхын түлөө тэмсэлыень харуулһан тон шухала 10 мянга шахуу материалнууд хадагалагдажа байдаг.

Экспонадуудай дунда—Владимир Ильичэй өөртэнь хабаатай эдлэл хэрэгсэлнүүд, олон ехэ бэшэгүүд, захидалнууд, документнүүд, анха түрүүн хэблэгдэһэн номууд, брошюранууд, В. И. Ленинэй статьянуудай тунхаглагдаһан газетэнүүдэй, журналнуудай бодото номернууд бии.

Музейн экспозицинь В. И. Ленинэй ажаябадалтай, ажал ябуулгатай холбоотой шэнэ материалнуудаар саг үргэлжэ һэльбэгдэжэ байдаг юм. 30 жэлэй турша соо энэ музейдэ 27 миллион шахуу хүн орожо хараһан байна. Гансахан 1965 ондо 1.500 мянга гаран хүнүүд музейдэ орожо хараа. Тэдэнэй дундаһаа 25 мянга шахуунь гадаадын айлшад, аяншад болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. Ленинэй Центральна музей.

ТАСС-ай фотохронико.

ПАРТИДАА ҮНЭН СЭХЭ БАЙХАБДИ!

Александр КАМШАЛОВ, ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь

Манай агуухэ партиин Программа совет обществын ажабайдалда комсомолой эзэлхэ һууриие тодорхойлжо үгөө. Комсомол коммунизмын түлөө тэмсэлэй эдэбхи үүсхэл ехэтэй хүсэн мүн болодог. Эхэ орондоо дуратай, коммунизмын үндэр һайхан үг зорилгонуудта үнэн сэхэ, партиин хэрэгэй түлөө шэн габьяа гаргахаар минута бүхэндэ бэлэн байха — энэл лаа мүнөө үеын залуушуулай зүрхэндэ носожо байһан ошото һайхан эрмэлзэл. Энэ эрмэлзэлэй ашаар үзэл сурталаараа хатуу, эдэбхи үүсхэлтэй, сэбэр һайхан хүнүүдэй абари зан, тэмсэлшын шанар хатуужан болбосоржо байдаг. Владимирскэ тракторна заводой наладчик Александр Воронков шэнги хүнүүд ургаан гарадаг байна. Тэрэ иигэжэ хэлээ һэн:

«Агуу хэрэгүүд, үзэл сурталнууд ажабайдалтай холбоогүй байдаггүй. Бидэндэ нэбтэрэн, маниие тойроод эдэ хэрэгүүд, үзэл сурталнууд оршод байдаг. Тиимэһээ хүн бүхэн тэдэнэй түлөө харюусалгатай юм. Эгээл тиимэ дээрэһээ комсомолойнгоо һэшхэлээр заагдаһан юумые би хододоо хэжэ байхаб. Ой модо һуулгаха гү? һуулгахаб, бүхы городойнгоо ногоон сасарлигаар хушагдатар һуулгахаб. Аян замда ябаха гү? Хэрэгтэй болоо һаань, ябажал байхаб. Хүнүүдтэ туһалха гү? Туһалхаб. Юумэ хэдэггүй хүнүүд манай Союзай зэргэдэ байжа шадахагүй. Комсомолдо ороһон үзэл сурталайнгаа үмэнэ бидэнэр бүтэдөөрэн аадлибди».

Мүнөөдэр шэнэ хүн хүгжэн болбосорно. Тэрэ хадаа манай коммунизмын байшангые эрэлхэг зоригтойгоор үргэнөөр бодхоожо байна, тиихэдээ тэрэ барилгынгаа хүдэлмэриин дохёо шуурягаар хэн нэгэниие хашараана гүб гэжэ айнагүй. Манай арадай түүхээр тэмдэглэгдэһэн тэмсэл болон илалтануудай баян дүй дуршалые тэрэ шэнэ хүн халан абана. Мүнөөнэй залуу үетэн комсомолой III съезд дээрэ Владимир Ильич Ленинние амяа абангүй шагнажа байһан хүбүүд, басагадай харуулһан шэн габьяа дахинаа дабтанагүй аал? Оролдосо ехэтэйгээр хандаха, ажахын, соёл культурын байгуулалтын тодорхой зорилгонуудые гүнзэгыгөөр ойлгохо, коммунис ажалай түлөө хүдэлөөндэ, газар үһалхын түлөө тэмсэлдэ, худөөдэхи хүндэ хүшэр ажалые оньһожоруулха, яаралтай барилгануудые бодхоохо тахэ мэтэ бусад олон ондоо ажал хэрэгүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха — эдэ бүгэдэ манай залуу үетэнэй эгээн һайн һайхан онсо шанарые, болото өөзэн хүнэй шэнжэ шанарые харуулна, өөрынь хүсэл оролдолгоһоо ниитын хэрэгэй амжалта дүлдыдаха гэжэ гүнзэгыгөөр мэдэрэн, ажал хэрэг бүхэндэ эдэбхи үүсхэлээ, эршэ зоригоо зорюулдаг хүнэй шэнжэ шанарые тодорхойлон байдаг.

Үзэл сурталай талаар хатуу, гражданин уялгаяа гүнзэгыгөөр мэдэрхэ, ажалдаа үдэр бүри баатаршалга харуулха ябадал совет залуушуулай гурим болонхой. Энэ ушар болбол комсомолой хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин гол дүн, партийна съездэдэ комсомолой мэдээсэһэн гол шухала мэдээсэл болоо бэлэй.

«Колос» гэжэ шэнэ газарай совхозой ажалшан, манай залуу үетэнэй нэгэн Геннадий Сальновой хуби заяан тухай хөөрэжэ үгэхэм. Геннадий комсомолой уряагаар һайн дуратанай түрүүшын эшелоноор шэнэ газарта ерэжэ, шэнэ газарай түрүүшын ургаса ургуулжа, бариһан хилээмээ нүхэдтэйгөө хубаалдаа һэн.

Тиигэжэ байтараа, Геннадий гэнтын аюулай ушараар хэбтэриин болошоо бэлэй. Үни удаан хэбтэхэ байгаа. Хододоо хэбтэриин болохонь магадгүй һэн. Тиигэбэшье тэрэ тэмсэлшэдэй зэргэһээ гараагүй. Өөрыгөө хүмүүжүүлхын тула үсэд нэтэрүүгээр оролдоно, ном ехээр уншана, һуралсана. Комсомолдо хүбүүд, басагадые бэлдэжэ оруулха гэһэн даабариие нарин нягтаар дүүргээ. Тиигэһээр байтар тэрэниие комсомолой совхозой комитедтэ һунгаа һэн. Эндэ хүдэлхэдөө, тэрэ «Комсомолой прожекторэй» гэшүүн, корреспондентын постые даагша болоо. Хэбтэрииншье һаа, Геннадий эрхэтэн хүнэй, тэмсэлшын ажабайдалаар ажаһуунa. Мүнөө тэрэ өөрынгөө сасуутан тухай, эрэлхэг зоригтой хүнүүд тухай ном бэшэжэ байна. Тэрэ нэгэ нүхэртөө иимэ удхатай бэшэг бэшэнэ:

«...Би хуушаараа байнаб (үбшэнэй талаар), гэбэшье, би намда үгтэһэн хуби заяае үгтан абааб. Тиимэһээ тэрэниие би өөрөө улам гоё һайхан болгохо ёһотойб. Би тэмсэлшын ажабайдалаар байха ёһотойб. Би хүн ха юмбиб! Комсомолби! Хэрбээ хүнүүдтэ минии багахан ажал хэрэг хэрэгтэй һаань, арадта алба хэхын тула өөрынгөө бүхы хүсэ шадалые, оюун ухаае, өөртөө юушье үлөөнгүй, бүгэдыень үгэхөб. Нүхэр, эдэ үгэнүүдыемни һайзгайрһанай тэмдэг гэжэ бү һанаарай. Ажабайдал үнэн сэхэ шиидхэбэри гаргадаг. Тэмсэжэ, ажаһууха ёһотойбди».

Болото байдалда эдэбхи үүсхэлтэйгээр партиин хандадаг ушар комсомолдо хододоо үльгэр жэшээ боложо үгэдэг. Партиин даалгабараар комсомол ажалда дуратай хүнүүдые, болото тэмсэлшэдые, ушар хэрэгые гүнзэгыгөөр ойлгон абадаг, һонирходог, гоё һайхан хүнүүдые ургуулан хүмүүжүүлдэг юм.

Табан жэлэй саада тээ Азербайджанай комсомолой ЦК-гай уряагаар механизациин һургуулида Атлас Мамедова ерэһэн юм. Түрүүшын жэл тэрэ 35 тонно хлопок суглуулаа. Тэдэнэнь комсомол хүндэ үшөөл бага шэнти харагдаа. Энэ ушарһаа боложо, Атлас хүдөө ажахын институтта орожо, агротехникэ шудалжа эхилээ һэн. Тиигээд хоёрдохи жэлдээ Атлас 55 тонно хлопок суглуулаа. Харин үнгэрһэн зун 158 тонно хлопок суглуулһан байна. Энээниие харахадаа, үбгэд, хүгшэдшье залуу басагые хүндэлжэ эхилээ бэлэй. Атласай нүхэдүүд тэрэниие звеное даагша болгоо. Удаань энэ басаган республикын Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаһан байна. Партиин XXIII съездын, комсомолой XV съездын хүндэлэлдэ Атласай звено гектарай 30 центнер хлопок суглуулжа, центнер хлопогой үнэ сэнгые 14-һөө 12 түхэриг хүрэтэр хямдаруулха гэһэн уялга абаа юм. Атлас өөрөө 1966 ондо 200 тонно «сагаан алта» суглуулха гэһэн зорилго урдаа табиба. Манай залуушуулай иимэ шэнжэ шанар хаанаһаа эшэ үндэһэтэйб? Тэдэнэр коммунистнуудһаа, аха нүхэдһөө — Октябриин революци мандуулһан, Германиин фашизм бута сохиһон, социализм байгуулһан, мүнөө коммунизм байгуулжа байһан аха нүхэдһөө — жэшээ абана.

Совет хүнүүдэй үетэн бүхэнэй үзэл сурталайнгаа талаар нэгэн адли байһанай олон зуу тоотой жэшээнүүдые харуулжа болоно. Энэ жэшээнүүд эсэгэнэр, үхибүүдэй нэгэн адли үг зорилготой байһые гэршэлнэ. Энээниие үнэншөөгүй хэн нэгэн Ленинскэ комсомолой түүхые хараад үзэг лэ. Комсомол байгуулагдаһан түрүүшынгээ үдэрһөө хойшо өөрынгөө зэргые 22 мянганһаа 23 миллион тоотой болгоо.

Манай Союзуудай зэргэдэ ороһон хүн бүхэн бусад залуушуулһаа бүлюу эрхэ ба хүнгэлэлтэ абадаггүй, харин түрүү зэргэдэ, эгээн хүндэ хүшэр газарта, аюултай газарта, коммунизмын түлөө тэмсэлэй манлайда байха эрхэ тэрээндэ үгтэдэг.

Комсомол юу үгэдэг бэ? 16-тайдаа полкые командалжа ябаһан Аркадий Гайдарта, мэдээжэ Паша Ангелинада, Алексей Маресьевтэ гү, али ВЛКСМ-эй XV съездын делегат, манай үетэн Анатолий Барановта — энэ хүн комсомолой райкомой секретариин тушаалые һэлгэжэ, эгээн гээгдэнги колхозой түрүүлэгшэ болоод, энэ ажахые түрүү зэргэдэ гаргаһан юм, — эдэ хүнүүдтэ комсомол юу үгөөб?

«Комсомолой зэргэдэ минии байһан ушар намайе улам һайн, сэбэр сэхэ байхые уялгална. Коммунизмын түлөө үнэхөөрөө тэмсэхэ гээшэ үдэр бүхэндэ тулалдаан соо байха, манай үзэл сурталай түлөө саг үргэлжын тэмсэл хэжэ байха гэһэн удхатай юм. Энэ тэмсэлдэ комсомолой билет хадаа минии партийна һэшхэл, минии революционно паспорт мүн болодог». Иигэжэ манай үетэн, Ленинградай залуу хүдэлмэришэн Виталий Ралгин боломжолно.

80 миллион совет хүнүүд комсомолоор хүмүүжүүлэгдэһэн юм. Комсомолой һургуули гараһан хүнүүдые залуушуулай Союз эгээн һайн һайхан, үнэн зүб үзэл сурталаар зэбсэгжүүлнэ. Энэ үзэл сурталые комсомол Ленинскэ партиһаа абадаг юм. Ондоогоор хэлэхэ болоо һаа, комсомол марксистско-ленинскэ үзэл сурталай гүн һургаалые, арадай зол жаргалай түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ хизааргүй үнэн сэхэ, эрэлхэг зоригтой, бэеэ үгэнги байһан коммунистнуудай партиин шэнжэ шанарые бэедээ шэнгээн абадаг байна.

Мүнөөдэр революци үргэлжэлһөөр. Революциин үг удха — байгуулалта мүн. Мүнөөдэр хүдөө нютагуудһаа залуушуул гаража ошоно гэхэ мэтээр халагладаг хүн бэшэ, харин хүдөө нютагуудай хүбүүд, басагадай мэргэжэл абаха, эрдэмтэй болохо, хүдөө ажахын үйлэдбэриин шиидхэхы һалбаринуудта хүдэлхэ тухайнь оролдожо байдаг хүн ёһотойл герой гээшэ.

Залуу хүндэ ухаан сэдьхэлэй эрхэ сүлөө, парти үгөө, зоригтойгоор боломжолхо, үнэн сэхээр арсалдаха, газар дэлхэйе зүбөөр хаража байха эрхэ залуушуулда манай социальна байгуулалта үгөө. Тиимэ дээрэһээ түрэл Совет засагай 50 жэлэй ойе оронойнмнай хүбүүд, басагад эгээн ехэ һайндэр болгон угтахаар бэлдэжэ байна. Дунда Азиин, Казахстанай, Закавказиин хлопок ургуулдаг залуушуул 1966 оние ажалай вахта болгохо гэһэн уряалтайгаар залуушуулда хандаба. Комсомолой олон организацинууд мүн лэ иимэшүү эдэбхи үүсхэл гаргаа.

Оронойнмнай залуу үетэн Ленинскэ комсомолой XV съездэдэ бэлдэжэ, партиин XXIII съездын хараа шугамые дүүргэжэ байхадаа, манай Эсэгэ оронoй түүхэдэ шэнэ гайхамшагта хуудаһа дахинаа бэшэхэнь найдамтай.

Майн 17-до Москвада ВЛКСМ-эй XV съезд нээгдэхэнь

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) ВЛКСМ-эй XV съездын делегат Зэдын Оёорой совхозой зоотехник Энгельсина Матвеева, Буряадай багшанарай дээдэ һургуулиин студентка Тамара Дугаржапова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ОРДЕНТО ЗАВОДОЙ ЗАЛУУШУУЛ ЛЭ

ФОТОРЕПОРТАЖ

Техническэ дэбжэлтэ түйлгаха хэрэгтэ түһа нэмэреэ оруулалсажа байһан локомотив-вагон заһабарилгын заводой залуушуул ВЛКСМ-эй XV съездые ажалай амжалтаар угтажа байна.

Заводой аппаратна цех. Цехэй олонхи хүдэлмэришэд залуушуул юм.

— Эрхим бригадаар һонирхохо гүт? Тэрэниие тусгаар нэрлэхэнь бэрхэтэй. Манда гээгдэжэ ябаһан бригада үгы. барандаа һайнаар ажалладаг, — гэжэ Николай Жидяев хэлээд, бодолгодо абтана.

Цехэй комсомолой организациин секретарь Н. Жидяев залуушье һаа, олон юумэ хараһан, үзэһэн хүн. Совет Армиин зэргэнүүдтэ абтахадаа, тэрэ худалдаа наймаанай флодто алба хэһэн намтартай. Теплоход жолоодожо ябаха мэргэжэл шудалһан энэ нүхэр Япон, Филиппин, Франци, Итали хүрэһэн, эдэ гүрэнүүдэй хүдэлмэришэдэй байдал өөрынгөө нюдөөр хараһан, олон юумэ ойлгохо болоһон хүн. Алба хэһэнэй һүүлээр тэрэ локомотив-вагон заһабарилтын заводто ажаллажа, слесарь-электригэй мэргэжэлтэй болонхой. Ажалдаа жэшээ харуулжа ябаһан энэ нүхэрөө цехэй комсомолшууд өөһэдынгөө ударидагша болгон һунгаһан юм.

— Эрхим һайн бригада гэжэ гү? — гээд дахинаа асуужа, цехэйнгээ залуушуул тухай хөөрэжэ эхилнэ.

Слесарьнуудай энэ бригада абажа үзэе, — гэбэ. — Катушка оройдог эдэ басагад: Люда Дарымова, Лида Костюкова, Валя Васильева, Надя Меркушева гэгшэд ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд байха. Дуу дуулаха, хатар наада эмхидхэхэ гэхэдэ эдэнһээ дууша, хатарша хүнүүдые олохонь бэрхэтэй юм. Хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуули, техникумдэ һуралсадаг эдэ басагад дуршал ехэтэй мэргэжэлтэд болонхой. Тэдэнэй дүүргэдэг ажал орёо, мэргэжэл шадабари харуулха эрилтэ табидаг. Ямаршье бэрхэшээлтэй дайралдаа һаа, тэрэниие зоримгойгоор дабан гарадаг, оролдолго гаргажа ажалладаг.

Слесарь-намотчигуудай энэ бригада голодоһогүй продукци бүтээхые ходо оролдоно. Бүтээһэн продукцяа электровоз гү, али тепловоздо табихаар тушаахын урда тэрэнээ хэды дахин шалгажа үзэдэг. Тиимэһээ тэдэнэр үнинһөө хойшо һайн шанартай продукци бүтээгшэдэй суута гараһан юм.

Слесарь-электригүүд Павел Ларионовой, Сергей Корытовай бүтээдэг ажал мүн лэ орёо оньһон. Тепловозуудай шухала частьнуудые заһабаридаг эдэ хоёр нүхэд мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг. Ахамад нүхэдэйнгөө дүй дуршалдэ һуража байһан эдэ залуушууд найдамтай, бэрхэ хүдэлмэришэд болоно байнхай.

Цехэй үнинэй хүдэлмэришэд залуу нүхэд Валерий Середкин, Анатолий Заболотников гэгшэдые дэмы магтаагүй ёһотой. Тэдэнэр халаанайнгаа даабари үдэр бүхэндэ 120 процентһээ доошо бэшээр дүүргэдэг. Бүтээһэн продукциинь ходо һайн гэһэн сэгнэлтэдэ хүртэдэг. Слесарь-приборист, мэргэжэлтэ Юрий Тюнинэй эндэ ажаллажа эхилһээр ехэ саг үнгэрөөгүй. Тэрэ Совет Армида алба хэһэнэйнгээ һүүлээр оройдоо дүрбэ һара ажаллажа байна. Гэбэшье энэ хугасаа соо электровозой счетчик заһабарилха ажал эрхим һайнаар шудалаа. Мүнөө энэ нүхэр дүй дуршалтай слесарь Дмитрий Овчинниковай хүтэлбэри доро локомотивай нэгэ орёо оньһон часть заһабарилха ажалда һуража байна.

Слесарьнууд Алла Житненко, Александр Дивановский, Саша Ростовцев, Клава Попова гэгшэдые яһала магтамаар. Тэдэнэр бултадаа даабаряа холо үлүүлэн дүүргэдэг, һайн продукци бүтээдэг. Цехэй залуушуул үйлэдбэри дээрэшье, һуралсалдаа, ажаһуудалдаа жэшээ харуулан, ажалдаа коммунис ёһоор хандажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлжэ, бэеэ жэшээтэ һайнаар абажа ябана.

Аппаратна цехэй коллектив заводой цехүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ эрхимлэжэ гараһан, дамжуултын Улаан тугта хүртэһэн юм. Уралан нарижуулгын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадагшадай дунда олон залуушуул оролсоно. Ажалдаа оролдосотой залуу хүдэлмэришэдэй олониинь бэрхэ хатаршад, дуушад юм. Уран һайханай самодеятельностиин кружогуудта хабаадагшад мүн лэ түрүү зэргэдэ гаранхай. Уран һайханай самодеятельностиин Бүхэсоюзна харалгын дүнгөөр цехэй залуушуул ВЦСПС-эй 1-дэхи шатын дипломоор шагнагдаһан байна.

Ажалдаа шалгаржа ябаһан залуушуул ВЛКСМ-эй XV съездын угтамжада бэлдхэжэ, комсомолой гэшүүндэ орохо тухайгаа мэдүүлгэ баряжа байнхай. Эрхим залуу хүдэлмэришэд Валерий Горивщенко, Тамара Цуканова, Саша Шабунин эдэ үдэрнүүдтэ Ленинскэ комсомолой зэргэдэ абтаба.

В. КАТОК.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: цехэй комсорг Николай Жидяев (дээдэ зурагай баруун захадань) һая комсомолой гэшүүдтэ абтаһан залуу хүдэлмэришэд Валерий Горивщенко, Тамара Цуканова гэгшэдтэй хөөрэлдэжэ байна. Слесарь Дмитрий Овчинников слесарь-приборист Юрий Тюнинэй ажаллахые шалгажа байна. (Баруун тээхи доодо зураг).

Фотонь авторай.

„Агитаторай блокнодой" ээлжээтэ номер

КПСС-эй Буряадай обкомой пропагандын ба агитациин таһагаар гаргагдадаг «Агитаторай блокнодой» 8-дахи номер буряад хэлэн дээрэ барлагдажа, хэблэлһээ гараба.

Номерой түрүүшын хуудаһануудта КПСС-эй ЦК-гай Пленум тухай информационно мэдээсэл, «Шэнэ амжалтануудта партимнай зоригжуулна» гэһэн түрүү бэшэг толилогдобо. Энэ хадаа партиин XXIII съездын табиһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ арад зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар эрүүлхые агитаторнуудые уряална.

СССР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгуулиие угтуудан «Дэлхэй дээрэ һунгуулиин эгээн демократическа системэ» гэһэн материал, мүн 7-дохи СМУ-гай агитколлективые даагша нүхэр **В. Касьяновагай** бэшэһэн ниитэ политическэ хүдэлмэриин дүй дуршалһаа «Харюусалга ехэтэй ажал» гэһэн статья толилогдобо.

Партиин XXIII съездын урда тээ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Улаан-Үдын предприятинуудай коллективуудай абаһан уялгануудаа хэр зэргээр дүүргэһэн тухай нүхэр **А. Носыревой**, «Сабшалан ба бэлшээриин газар һайжаруулга ехэ олзотой хэрэг» гэжэ **Ц. Галсановай** статьянууд эндэ хэблэгдээ.

Хэблэлэй үдэр, радиогой үдэр, Илалтын үдэр тухай материалнууд блокнодой календарь дотор оруулагдаһан байна.

Баруун Европын Коммунис партинуудай түлөөлэгшэнэрэй зүблөөн

ВЕНЭ. (ТАСС). Баруун Европын оронуудтахи коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэнэрэй зүблөөн Австриин Коммунис партиин уряалаар Вена хотодо болобо. КПА-гай түлөөлэгшэдэй үнгэргэһэн пресс-конференци дээрэ энээн тухай мэдээсэгдээ. Тус зүблөөн дээрэ баталагдаһан коммюникегэй текстые тарааһадын, Австриин журналистнуудай дунда тараагаад, асуудалнуудта харюу үгөө.

Коммюнике дотор хэлэгдэһэнэй ёһоор, зүблөөндэ хабаадаһан делегацинууд монополинуудта эсэргүү, демократиин ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ хүдэлмэришэн ангиин, демократиин хүсэ ... арга боломжонууд тухай дүй дуршалаа халан абалсаһан, һанал бодолоо хэлэһэн байна.

Вьетнамда эсэргүү американскэ ээрхэг түримхэй ябуулгатай дашарамдан, Баруун Германиин милитаристнуудай үһөө нэхэлгын эрилтэнүүдтэй дашарамдан амгалан байдалда аюулай тохёолдолго ойсуулхын тула эб эетэй байхые хүсэдэг бүхы хүнүүдые нэгэдүүлхэ шухала гэжэ онсолон тэмдэглэбэ.

Энэ зүблөөндэ Бельгиин, Даниин ФРГ-гэй, Финляндиин, Францийн, Грециин, Италиин, Люксембургын, Норвегиин, Австриин, Испаниин, Швециин, Швейцариин, Баруун Берлинэй ба Кипрэй коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэд хабаадаа.

Португалиин Коммунис парти зүблөөнэй зүйлэй асуудал тушаа бэшэмэл элидхэлээ эльгээбэ.

Франциин коммунистнуудай уряа

ПАРИЖ, майн 13. (ТАСС). «Үйлэдбэриин эзэдэй ба правительствын үгэсэлгые буруушааһан ябуулга, демонстраци хэхэ үдэр» болгогдон майн 17-до үнгэргэгдэхэ жагсаалнуудта эдэбхитэйгээр хабаадахыень уряалан Франциин Коммунис партиин Политбюро оронойнгоо ажалшадта хандаба.

ФКП-гай Политбюрогой мэдүүлгэ дотор хэлэгдэһэнэй ёһоор, Франциин ажалшад салин хүлһэ, пенси дээшэлүүлгэхын түлөө коллективнэ договорнуудые хубилгуулхын, хүдэлмэриин салин хүлһэ хороонгүйгөөр хүдэлмэриин үдэрэй хэмжээе танюулхын, недели соо 40 час хүдэлмэридэг байһан гурим һэргээлгэхын, зарим тэды ажалгүй бологшодто тэдхэмжэ үгэхын түлөө майн 17-до тэмсэхэ байна. Эдэнэр мүн лэ профсоюзна сүлөө хангаха ба үргэдхэхэ, социальна тэдхэмжэ үгэхэ, ехэ бүлэтэй хүнүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ ябадал һайжаруулха эрилтэ табина.

САР-ай информациин соёлой министрэй мэдүүлгэ

ДАМАСК. (ТАСС). Сириин Араб Республикын хүтэлбэрилэгшэд орон дотороо социалис шэнэдхэлгэ хэхэ, ямаршье бэрхэшээлһээ сухарихагүй гэжэ шиидэнхэй гээд САР-ай Информациин, соёлой министр Джамиль Шая мэдүүлбэ. Хүгжэлтын социализмын замаар дабшажа ябаа Араб түбиин бүхы оронуудтай нягта холбоо хэхээр бэлэмди гэбэ.

Социалис түйлалтануудые усадхаха һанаатай бүхы этэгээдүүдһээ гүрэнэй аппарат сэбэрлэгдэхэ байха гэжэ Шая хэлэбэ.

БААТАР СОЛОТОЙ ПРОВИНЦИНУУД

ХАНОЙ, майн 13. (ТАСС). ДРВ-гэй урда зүгэй дүрбэн провинциһаа, Конко аралһаа бүридэдэг сэрэгэй дүрбэдэхи зоные хамгаалагшад жэл үлүүтэй сагай турша соо Хойто Вьетнамай территори дээрэ унагаагдаһан американскэ самолёдуудай хахад шахууе унагааһан байна. Агаарһаа хамгаалха оборонын түрүүшүүлэй съездын болоһон сэрэгэй дүрбэдэхи зоноһоо һаяхан иимэ мэдээн абтаа. Агаарай добтолгоһоо хамгаалха түрүү подразделенинүүдэй, арадай сэрэгэй 200 гаран түлөөлэгшэд американскэ агаарай добтолгодо эсэргүүсэһэн тэмсэлэй дүнгүүдые гаргахын тула түрүүшынгээ съездэдэ суглараа.

Эдэнь тон һонин дүнгүүд. Эндэхи зоные хамгаалагшад американскэ 500 самолёт буудажа унагаахаһаа гадна, мүн сэрэгэй 9 катер уһа руу шэнгээһэн, американскэ олон летчигууд ба диверсантнуудые плендэ абаһан байха. Американскэ дээрмэшэдэй таһалгаряагүй добтолжо байбашье, сэрэгэй дүрбэдэхи зонын зон рисэй баян ургаса хуряажа абаа.

Сэрэгэй дүрбэдэхи зонодо хабаатай провинцинуудые, мүн суута Конко аралые байлдаануудай үедэ эрэлхэг зориг, ажалдаа габшагайшалга гаргаһанайнь түлөө «Бэеэ дааһан байдалай» гэһэн орденуудаар Вьетнамай Демократическа Республикын Национальна суглаан шагнаа.

ФРГ-гэй оборонын министрэй мэдүүлгэ

БОНН, майн 12. (ТАСС). ФРГ-гэй оборонын министр фон Хассель «Нойе Рейн-Цайтунг» газетэдэ интервью үгэхэдөө, Хойто-атлантическа ээрхэг түримхэй бүлэглэлые бүри хүсэтэй болгохо ёһотойбди гэжэ мэдүүлбэ. Бонной засагаархид саашадааашье НАТО-гой штабууд ба управленинүүдтэхи хүтэлбэрилхы тушаалнуудта бундесверэй генералнууд, офицернүүдые олоор оруулха һанаатай.

НАТО-гой штабуудта хүдэлдэг Баруун Германиин түлөөлэгшэдэй үүргэ ба нүлөөн һүүлэй жэлнүүдтэ «нилээд ехэ болоо» гэжэ мэдэрээд, фон Хассель иигэжэ онсолон тэмдэглэбэ: «Тиигэбэшье, ФРГ-гэй правительство энэ бүлэглэлэй оршом соо зохимжотой талыень» үндэһэ болгон, өөрынгөө тусхайта хүсэлэнгые дахинаа мэдүүлээ».

Тэрэшэлэн ойрын 12 һара «ФРГ-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүтэлбэрилхы штабай хүдэлмэриин шэнэдхэгдэн хубилгаха үе болохо байха», гэжэ фон Хассель мүн лэ мэдүүлбэ.

ЮАР-ай правительствын хэмжээнүүд

НЬЮ-ЙОРК, майн 13. (ТАСС). Урда-Африкын Республикын правительство хүн зониие хиналгаяа улам шангадхаха шэнэ хэмжээнүүдые абажа байна. Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын Иоганнесбургһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, байгша оной августын 1-һээ хойшо сагаан шарайтадшье полициин түрүүшын эрилтээр үнэмшэлгээ харуулдаг болохонь.

Энэнэй урда тээ иимэ гурим африкын зоной, түлөөлэгшэдтэ хабаатай байһан.

Синьхуа агентствын мэдээсэл

ПЕКИН, майн 13. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, американскэ табан истребитель майн 12-то Магуаньһаа зүүн-хойгуур Юньнань провинци дээрэ Хитадай агаарай дайда руу нэбтэрэн ороод, һуралсалай ниидэлгэ хэжэ ябаһан Хитадай нэгэ самолёдые ракетээр буудажа унагаагаа.

УЛАМ ДУЛААРНА

Май һарын түрүүшын арбан хоногто республика доторнай һүрэггүй дулаан үдэрнүүд үзэгдөө. Жэшээнь, майн нэгэ, хоёр, найма, юһэнэй үдэрнүүдтэ зунайхидал дулаарһан байна. Тиигэжэ үдэртөө 22—27 градус хүрэтэр дулаарһан байгаа. Республика дотор зарим үдэрнүүдтэ, илангаяа үглөөгүүртэз 2—8, Багдаринда 12 градус хүрэтэр хүйтэрһэншье һаа, үдэртөө даам даамай дулааржа, хаа хаанагүй шубуу шонхорой наадан зэдэлдэг болоһониинь гайхалгүй.

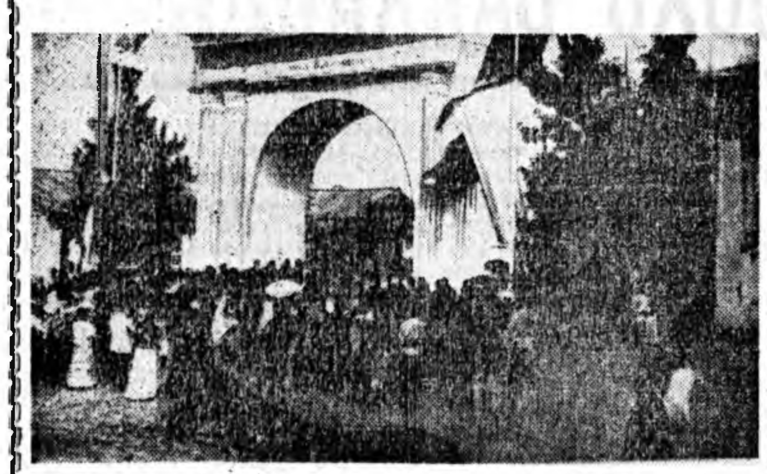
Үнгэрһэн үедэ арбан хоногой һүүл багаар шииг нойтон бага зэргэ оробо. Хойто аймагуудта нойтон саһан, урда аймагуудта хура бороон бага зэргэ ороод абаа. Түнхэн, Захаамин, Зэдэдэ 1—6 миллиметр шииг нойтон ороһон. Улаан-Үдэ, Кабанскда 1—3, Яруунa, Баунтда 6—10 миллиметр хүрэтэр шииг нойтон ороһон байна.

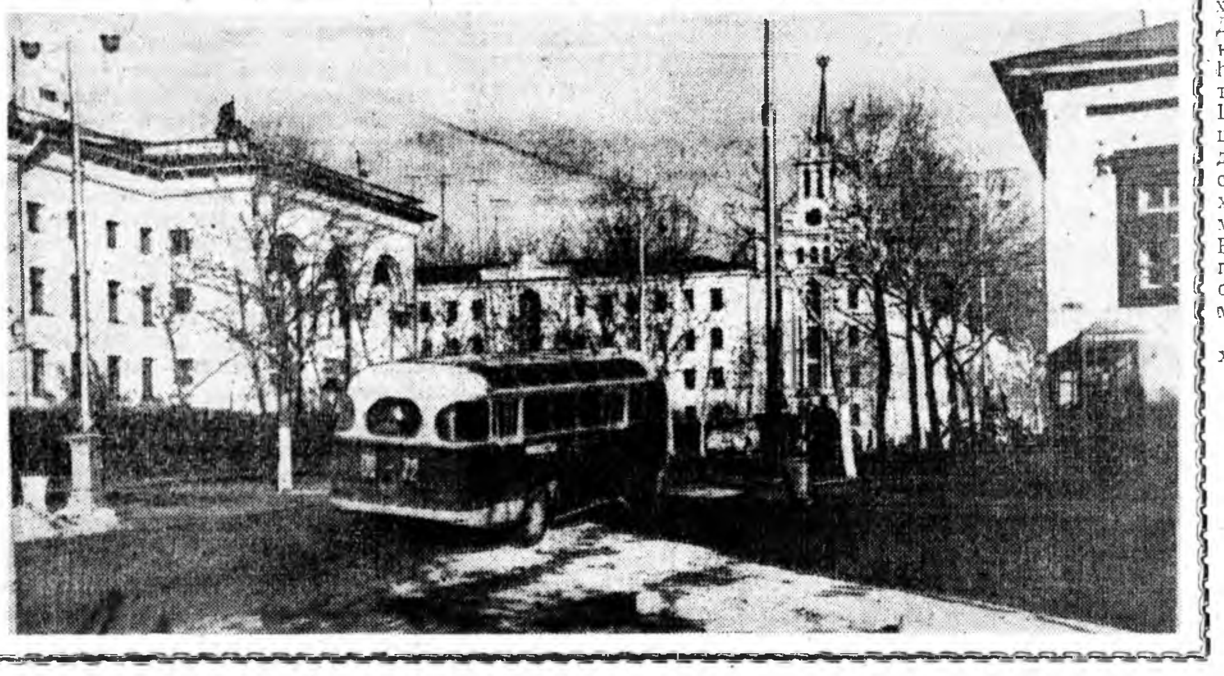
Республикын ехэнхи газар доошоо 50 сантиметр хүрэтэр гэдэжэ, ажахынуудай хабарай тарилга эрхилхэдэ таатай уларил тохёолдоһон. Мүн үнгэрһэн үедэ секундын 15—20 метрэй хүсэтэй һалхин бууга. Нэгэ нэгэ үдэртөө тиимэ һалхин Захаамин, Кабанск, Петропавловка, Хяагта, Бэшүүр, Хэжэнгэ нютагуудта үзэгдөөд абаа.

Республикын колхоз, совхозууд эртынгээ тарилга дүүргэнтэжэ байна. Тиихэдэ паар хахалалга тулэб дундаа. Сабшалан, бэлшээриин ногоон бултайжа эхилээ.

Ин. КОТОВ.

УЛААН-ҮДЭ ХОТЫН 300 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

Бидэнэй урда хоёр ондоо зурагууд. Дээрэхинь 1930-аад он болотор байhан «Хаан бартаа» гэгдэдэг тэрэ үеын шэмэглэл. Нүгөөдэнь — тэрэ сагта «Хаан бартаагай» хажууда, хооhон тала байhан газарта баригдаhан мүнөө үеын шэнэ барилганууд — гүрэнэй оперо, баледэй театрай, мүн радиогой үндэр томо байшангууд болон бусад барилганууд үндын бодоhон байна бшуу.

ҺОНИН УУЛЗАЛГА

— БИДЭ үсэглэлдэр хэшээлэйнгээ hүүлээр Дээдэ-Хуhатын ой ошожо, ехэл сэнгэжэ ерээбди,— гэжэ Дашамаа Гармаева хани нүхэдтөө хөөрэбэ.

Дашамаагай үгэ тодожо абан:— Таанад ой соо юу хараабта,— гээд асуугаадхиба.

— Ой соо бидэ олон юумэ хараабди.

— Шубуухайнуудые хараа гүт?

— Хараа даа, хараа. Харахаhаа байтагай хоёр шубуу бариад, эдеэлүүлээд табиhан байнабди.

— Гоша, ши конфетэ үгэжэ байгаа hэн гүш даа,— гээд Дашамаа Гармаева ойроо байhан заахан хүбүүндэ хандана.

— Конфетэ үгөөгүйб, үгэхэдэмни эдеэгүй, тиихэдэнь булкаhаа, хилээмэнhээ хухалжа үгөө бэлэйб. Хилээмэндэ дуратай гээшэнь. Тонгод, тонгод гэhээр, нэгэ мэдэхэдэмни, хилээмэмни дууhашаhан байгаа. Ехээр гайхааб,— гээд Гоша бэлтэлзэнэ.

— Тэдэ шубуухайнуудые яажа баряабта. Урьха хаяжа барява гүт?

— Үгы даа. Бидэ ой соогуур сэбэр агаараар амилжа, сэсэглэhэн тэрэнги түүжэ ябаа hэмди. Гоша, ши хайшан гээ hэмши даа, нэгэ мэдэхэдэмнай, дээгүүршни хэдэн шубууд элисэгээгээд hалахаяа болишоод ябаа нэмнай. Ши тэдэ шубуудаар дуугаралсаhан шэнги доошоо харахаа болёод ябатараа, хэды дахин түгсүүлдэ торожо унаан алдана hэн бэшэ гүш,— гээд Дашамаа энеэхэдэнэ.

— Шинии тэрэ багсагар бардам тэрэнги hугалжа байхадам, ой соо жэгтэй hонин абяан дуулдашоо. Ойрохоно байhан аймшагтай томо шэнэhэн, модон шэлбэhээ надхуулшанхай, найгахадажа байба. Һэбшээн үгы байгаа бшуу даа ой соо,— гээд Гоша хөөрөөгөө саашань үргэлжэлүүлнэ.

— Тэдэ шубууд доошоо боложо байгаад ниидэхэ юм. Маанадта дүтэлхэ hанаатай, тиигэбэшье айна хэбэртэй. Айhыень бидэ тухайлаабди. Тиигэхэдээ Гоша хашхараа hэн гүш даа: «Эй, шубууд, Дашамаа Гоша хоёртнай hайн зон юм. Шубуухайнууд, маанадhаа бү айгты. Бидэтнай миин лэ тэрэнги түүхээ эндэ ерэhэн зомди. Шубуудта дуратай зомди. Муушье hурадагтүй, Улаан-Үдын 28-дахи hургуулиин долоодохи класста hурадагбди. Хэрбээ муу юумэ хээ hаамнай, ошожо hургуулимнай директортэ заагаарайгты. Багшамнай Галина Сергеевна»,— гээ, гэжэ байгаад хөөрэ, ой соо оог хуугай табихадашни, би шамаяа хорёошьегүй hэм даа.

Юуб гэхэдэ, ши тэдэ шубуухайнуудта худалаар бэеэ hайрхаа. бардамнаа. бүдүүрхэжэ үнш. Зүб юумэ хэлээш,— гэнэ Дашамаа.— Шубуухайнууд гэнтэ өөдөө дэгдэн ниидээдхихэдээ, маанарай харааhаа алдагдашаба.

Ойн шубууд ябаа юм ааб даа. гэлдээд, бидэ тэрэнгиеэ түүжэ ябабабди. Тиин гэhэймнай, үнөөхи шубууд орой дээрэхэнэмнай аятай зохидхоноор пиишаганалдашабад.

Гошомнай сухалаа хүрөө юм гү, гэнтэ: таанадые би барихаб. Ехээр бү хүхигты,— гэжэ зандаржа оробо.

Шубууд энээниень ойлгоhон мэтэ, далихануудаа хумиhандал шэнги болоод, нэгэ мэдэн гэхэдэмнай, хоюулан ерэжэ, маанадай урдахана түгсүүл дээрэ hуушабал даа.

Бидэ гайхахын ехээр гайхашабабди.

Мэнэ hая сухалдаха hанаатай ябаhан Гоша амаа ангайшоод тэндэ байна.

Шубууд маанад тээшэ аятайханаар хараад, нюдөө бэлтылгэн: «Хөөрэлдэхэ hаа, хөөрэлдэел даа» гэhэншүүгээр эрьелдэшэбэд.

Гоша маряахадажа оробо. Би теэд яахаяашье ядашанхай, байhан газартааб.

Тиигэжэ байтарнай:

— Бү айгты! Эдэтнай хүндэ

ҮХИБҮҮДЭЙ БУЛАН

ородоггүй. Һайн hайхан зантай шубууд юм,— гэhэн хүнэй абяан дуулдашаба.

Бидэ эгсэ эрьелдэшэбэбди.

— Сайн, үхибүүд! Би эдэ шубуудай хани нүхэрби,— гэhээр тэрэнэй байтар, нөөхи шубуухайнууд догдогод гэлдээдхихэдээ, маанадтай хөөрэлдэжэ байhан энэ хүнэйнгөө ээм дээрэ гараад байба.

— Хэд гээшэбта, таанадни?

— Би-би Гошоб, Бадмаевай хүбүүм. Баабаймни ЛВРЗ-дэ хүдэлдэг, би өөрөө долоодохи класста hурадагби.

— Би Дашамаа Гармаева гээшэб. Тэрэнги эндэ түүжэ болохо гү?— гээд асуунаб.

— Болонгүй яахаб?! Аляа, гархануудаа харуулагты даа,— гэбэ тэрэ хүн.

Бидэ гараа харуулбабди.

— Хэшэгтэйл гарнууд юм байна. Бэрхээр hуранабди гэнэ гүб ты даа,— гээдхибэ баhа.

— Бараг hурадагбди,— гэбэбди бидэ хоюулан нэгэн доро.

— Бэрхэнүүд гээшэт. Ерэхэ амаралтын үдэр иишэ ерэхэ гүт?!

Теэд ерэхэ үгыл хат. Шэг шарайтнай тиимэрхүү байна. Зай, яахаб даа. Шубууд, эдэ хоёрто баяр амжалтые юрөө гэжэ тэрэнэй дуугархада, шубуухайнууд далихануудаа hэбихэдэжэ, тонгошолдоhондол шэнги болобо.

Гоша бидэ хоёр энэ танигдаагүй хүндэ ехэл баярлаа бэлэйбди.

С. АНГАБАЕВ.

ЭСЭГЫН ГУНИГЛААЛ

НАЯРЖАЛ, наяржал байна шиниимни түрэ... «Наашаханаа, мухамни, ерээд hуу даа»,— гэхэ дурамни хүрэнэ, теэд зон...

Хурим хүндын ехэдэ найган татаhан худа урагууд утаар уянгалуулан урданай дуу аялгална.

Хан гэжэ нэшэлдэhэн хүндагануудшье хооhорно...

Эсэгэшни — эгээл хүндэтэй хүн — дээдэ талада үбгэдүүдтэеэ hуунам. Эдэнhээл гараа: үеын үедэ абажа ябаhан заншалаа орхижо болохогүй, буураlhaa үгэ дуулагты,— гэлдээд, шэршүү торгон тэрлиг үмдэхүүлжэ, утаhан бүhэ бүhэлүүлээд, хэтэ, хутага зүүлгээ. Хайшаа ошохобши — дуулахал баатай болоол даа. Хотоноймнай сагаан толгойтойшуул үзэхэ юумэ үзэжэл үhеэ сайhан баарhад ааб даа — hонор сэсэн үгын урилдаа hунгажа, ёhо гуримай hайханда умбашоод, шэрбэгэр hахалаа эмирэсэгээлдэн, хүлhэеэ аршан hуунад.

Иимэ зугаа, энэ дэлгэр түрэ, найрыш, басагамни, абаш тэсэмгэйл хүлеэгээб даа. Байсата үндэрhөө бар хүбшэ руу бугын харайжа орошоhондол, сагай ошосо түргэн байбал: хорин жэл хоёр гартам баригдангүй үнгэршоо.

Эрхэ жаахан Эржэмаам, үлты соохоноо шиниингээ борхигорхон хургануудаа амандаа хэжэ байжа мүхэсэгөөн, энеэбхилхэдэн хэбтэхэдэш, эльгэ дүүрэн энхэрэлээр эсэгэшни халажа, булсагархан хасарыш ээлүүдгүйхэн үндэдэг hэм даа.

Үнжэгэн бэеыш үбшэндэ нэрбэгдэжэ, уй-хай болоходош, hүниин зоргоор унтангүй, hамаарууjжа хонодог hэм даа, эсэгэшни. Тогтожо ядан айбалзахадаад, алхахан газарhаа тэмтэгэшэн урдаhаам ерэхэдэш, шамтаяа адли — эсэгэшни байрадаа тогтожо ядан байгаал. Эхин түрүүшын алхамшни, ээрэхэдэжэ хэлэндэ ороhоншни,— басагамни, энэл hууhан эсэгыншни эдлэhэн баяр, үзэhэн жаргал hэн даа.

Һургуулида hурахаяа ошоhыешни hанангүй яахамниб. Подоподогорхон юумэн үглөөнhөө эхилээд, үдэшэ болотор наадандаа эрьедэг юм аад, тэрэл намарhаа эрид хубилаад орхёо hэнши. Эсэгэшни жэл урда абаhан сүүмкээ хадагалаанhаа гаргажа, шэнэхэн дэбтэр карандаш, ручка, «Үзэглэл», тоо бодолгын номхоние хэжэ үгөөд. hургуули хүрэтэршни үдэшөө hэн гүби даа. Тэрэ гэhээр, ши эрдэмэй шатые дамжажа, энэ хүрэтэр оюун орьёл өөдэнь абиржал ябаhаарши. Хойто жэл дээдэ hургуулияа дүүргэхэ болоhыешни мэдэнэм.

Найгалдан дүүелдэжэ hууhан ураг эльгэнүүдэйнгээ дунда хүрьгэн хүбүүнэйнгээ хатуу хараhаа амаа халаhан эсэгэшни агшан хирэдэ нюдэеэ аняад, шиниингээ бүхы наhые, бүхышье гэжэ даа, хорёодхон үе хүрэтэршни үдэр мэтэ hанажа, сээжэеэ хүрхэл зүүлэн, баяраа барижа шадангүй, хангюурдашанам.

Эсэгыншни хоолой илгарма хонгёо, hайханшье бэшэл даа. Теэд унама hогтуу гэhэн урагуудни элүүр мэтэ толгойгоо үргэжэ, hэр-мэр гэлдэн, эсэгыешни анхарбал. Ондоо айлай түрэ дээрэ иигэжэ шагнаагүй зон шиниимни түрэдэ шагнаха баатай болоо.

...Үнэхөөрөө үртэн ехэ далайшуу мэдэрэл түрүүлбэ бэшэ, Эржамаам, эсэгыншни энээхэн дуулаhан дуун? Хурим түрэ дээрэ энэл дуу дуулахаяа хэдэн жэл бэеэ зэhэжэ ябаа бшууб.

Хүрьгэн хүбүүм хүл дээрээ тохилзон, мүнгэн хундагатай аягаяа мэлмэрүүлэн барибал. Һогтууб!— гээд арсаха эрхэтэй аальби? Яашье үгы даа. Хүрьгэн хүбүүнэйнгээ хүндые тогтоохол зэргэтэйб.

«Алаг эреэхэн зүрхыем хүлгүүлэн hууха үрэ бэемни болоо ха юмши даа, хүрьгэн хүбүүн.. Газар дээрэхи ганса басагаяа нюдэнэй сэсэгы мэтэ хаража ябагшаб даа. Эжэл татажа, Эржэмаагаарни нухэрые хэhэндээ, хүбүүн. эндүүрээ үгыш гэжэ hананам даа. Иигээд лэ эбтэй эетэй, энхэ мэндэ жаргажа hуугыт даа. Үрхөөртнай наранай туяа бү таhалдаг, үүдээртнай айлшад бү таhалдаг!» —гэжэ үгэ хэлэжэ юрөөхэб.

Теэд иигэжэ хэлэхыемни таажа мэдэhэндэл, хүн зон дарьяса альга ташалдан; духаряагаа тогтоохыемни гуйгаал.

Энэ үдэр уугаагүй hаа, ондоо хэзээшье уухабиб даа. Хүхюун хүлгүү байха, далайдаа гараха дуратайб! Олон жэл тэсэмгэй хүлеэhэн үдэрөө миил столой саана hуугаад үнгэргэхэмни аал..

Эржэмаам, урданай саг hаань, эсэгэшни иигэжэ бодохо бэлэйб.

«Басаган үрэ харида гэлсэгшэ гүбэ даа. Гараха сагтаал хадамда гараба ха юмши даа. яахаб. Иигээд лэ эсэгэшни урсахан гэртээ уйдхараа дарахадаад үлэбэб. Хүбүүн hаа, гуламтын галые унтарааха, hүнөөхэ үгыл hаабзаш даа, теэд хайшан гэхэб».

Мүнөө харин шал ондоо бодол уураг тархиим уршалаа соол. «Энэ сагта хэзээдэшье намайгаа орхихо үгы ха юмши даа. Эржэмаам. Үбгэрөөд, үлбэртэхөө hанаа hаам, гэртээ хүлым олгонгүй абаад ошохош. Үгыш бол аша хүбүүнэйм гарамсаар, манайдаа ерэ гэхэш даа, Эржэмаам. Уряалшьетүйгөөр өөрөө ошоод hуухалби; хэн намай үлдэхэб?

Тиимэhээ хүбүүгүйб, гал гуламтам унтарба гэжэ гунигладаггүйб. Байгаа сагтаа эсэгынгээ гал гуламта hүнөөхэ үгы ха юмши даа, Эржэмаам...»

Цырен-Дондок ХАМАЕВ.

ЭНЭЭНИИЕ ДУУЛАА ҺЭН ГҮТ?

Европо Ази хоёрой хоорондохи географическа хилэ hонин түүхэтэй. Ураалай шэлэhээ бууhан голые Европо туладаг гэжэ эртэ урдын грегүүд тоолодог байhан. Бүри XVIII зуун жэл хүрэтэр Европо Ази хоёрой хоорондохи хилэ Дон мүрэн гэжэ тоолодог байгаа.

Ородой шэнжэлэгшэ В. Н. Татищев гэгшэ 1736 ондо хэблүүлhэн өөрынгөө хүдэлмэринүүдэй нэгэн дотор тэрэ хилые Ураалай шэлэ гэжэ тоолохо гээд дурадхаа. Шведскэ географ Страленберг мүн тиимэ hанамжатай байhан юм.

Тэрэ гэhэнhээ хойшо Ураал Европо Ази хоёрой хоорондохи ёhотой, бүгэдэндэ мэдээжэ хилэ болоhон байна. Хилэ дээрэ дурасхаалай хүшөөнүүд XIX зуун жэлдэ табигдаhан байха. Тэдэ хүшөөнүүд Ураалые дабаhан хуушан харгынууд дээрэ табигданхай.

Тэрэнэй гэршэ П. П. Семенов-Тян-Шанскиин хүтэлбэри доро хэблэгдэhэн «Россия» гэжэ олон ботито географическа зохёол дотор олдохо. 1914 ондо гаргагдаhан табадахи боти соонь иимэ мүрнүүд бэшээтэй:

«Шайтанска заводhоо холо бэшэхэнэ нэгэ дабаанай хяра дээрэ харгын хажууда дүрбэлжэн табсан hууритай хүшөө байдаг. Тэрэнэй нэгэ талада нарhан, нүгөө таладань хасуури ургана. Энэ хүшөө Европо Ази хоёрой хилэ дээрэ табигдаhан байна».

Тэрэ зохёол соо ондоо хүшөөнүүд тухай дурдагдана. Европо Ази хоёрой хилэ дээрэ Уржумка станциин тэндэ, Златоуст шадар, мүн Уральск станцида ойро тэдэ хүшөөнүүд табигдаhан гэжэ хэлэгдэнэ.

(Календарьhаа абтаба).

МОНГОЛ АРАДАЙ ХЭЛСЭДЭГ ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Бүлюудэ хүргөөгүй hаа
Хутагын эри мохоо,
Бэлшээридэ хүргөөгүй hаа
Малай тарган муу.

Аяг зангай номгониинь дээрэ,
Адуу малай тарганиинь дээрэ.

Айhан хүндэ
Аласай уула хүдэлхэ.

Абын хүбүүд адли бэшэ.
Арбан хурган тэгшэ бэшэ.

Аюул болоходо тэбдэнхаар
Аргаа бэдэрээшэнь дээрэтэхэ.

Абьяасай байгаа hаа бэшэжэл
бай.
Аялгын байгаа hаа дуулажал
бай.

Буруу юумые бү үмөөрэ.
Бусадай юумэндэ бү шуна.
Гамнаха гээ hаа эхинhээнь.
Гаталха гээ hаа багаhаань.

Гэргэ сохюулhан нохой
Газаахи гахайе хазаба.

Далайда дуhал нэмэри,
Дабhанда хужар нэмэри.

Даха доро хүбүүн байдаг,
Даахи доро морин байдаг.

Дээhэн наридхаараа таhардаг.
Дээдэхи хүнэй hуудалаа
олоогүй hаа
Доодохи хүн гүйдэлөө
олохогүй.

Дэлхэйн шоройе
Дээшэнь сасабашье
Доошоо унаха.
Дэнтэй дүлые
Доошонь барибашье
Дээшээ буляалдаха.

ОЛЗОДО ОБТОГШОД

Манай республикада агнуурiин журам хинагшад hүүлэй үедэ браконьернүүдтэй ехэхэн тэмсэл ябуулна.

Буряадай агнуушадай бүлгэмэй егерь Верницкий гүрөөhэ зүбшөөлгүйгөөр алаад байhан Мункуев (Хүдэриин совхоз. Хяагта) гэгшые элирүүлбэ. Мункуев 50 түхэриг яла түлэhэн.

Яруунын Нарhата тосхоной Морозов, Цыдыпов, Коновалов, Белобородов, Морозов, болон Блохин гэгшэд 9 гүрөөhэ хуули бусаар буудаад, инспектор Н. И. Юдиндэ баригдаа. Һаяхан арадай сүүд дурсагдаhан хулгайшадта 450 түхэриг яла ашаба.

Аэропортын хүдэлмэришэн Ступаков зүбшөөлгүйгөөр гүрөөhэ агнаад, ан баряашьегүй hаа, 20 түхэриг яла түлэhэн. Кабанскын аймагай Сухая тосхоной Дунаев гэгшэ хулгайгаар нэгэ буга унагаагаад байтараа баригдажа, 150 түхэриг яла түлэхэ болобо.

Охотовед Давыдов Г. Н. егерь Павлуцкий А. Г. заказнигта (ямаршье агнуури хориhон дайда) нэгэ гүрөөhэ алаhан Каменск тосхоной Щербаков, Лебедев, Фокин, Турсбов, Ященко, Халибаев гэгшэдые бариба. Браконьернууд хамтаржа 50 түхэриг түлэhэн. Охотовед Булгатов Баргажанай Улан тосхоной Цивилев браконьерые элирүүлээ. Цивилев нэгэ буга нюусаар хорооhон. Браконьер бугын түлөө 150 түхэриг, миинтээр мяха эдиhэнэй түлөө 55 түхэриг, хамта 205 түхэриг түлэбэ.

М. ГЫЛЫКОВ,
агнуушан-биологи.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1966 оной майн 15.

ОНТОХОН

ГУТААР ХАНДАГАЙ ХОЁРОЙ БООСООН

Нэгэтэ хара ута дэлhэтэй, хабтагар эбэртэй хандагай ехэ ундархаад, мүрэнэй эрьедэ уhалхаа ерээд, аалин урадхалтай тазартань орожо уhалба. Уhалжа садаад, уhанай ногоо hонинойхиие эдихэм гээд, саашаа ороходоо нүхэн соо хэбтэhэн мэли мэлигэр гутаарые биса гэшхэхээ hанаба.

— Нюдэгүй юм гүш? Намайе арай тэшхэн алдабаш,— гээд гутаар хэлэбэ.

— Ши эндэ олом харгы дээрэ юундэ хэбтээ юмши?

— Яагаа хашартай яндан хандагайбши. Намда эдюулээгүйдөө, эндэhээ ябаха харгынгаа уйтан болоодүйдэ түргэн тонил!

— Һэ! Намайе хайшан гээд эдихэ юмши, шамшаг таршалhан эрьеын эреэн гутаар? Би ехэ хурдаар гүйдэг, холо харайдаг хандагай бэеэрээ байна бшууб. Гэшхэдэлээрээ ябаашье hаа шамда хүсэтдэхэеэ мэдэнэгүйб.

— Тиимэ хурдан хадаа намтай боосолдон урилдыш, ши эрье дээгүүрээ гүйхэш, би уhан соогуураа тамархаб.

Хандагай гутаар хоёр хойто үдэрынь урилдахаа зүбшэжэ, хоёр тээшээ тараба.

Эрьеын эреэн гутаар гансаараа уhандаа [illegible] «тэсэлгүй тэнэгни ехэдээд, харайса ехэтэй хандагайтай боосолдобо гүб? Яаха хээхэ болоо гээшэбиб?— гэжэ бодолгодо дарагдаба.

Үни бодоо юм гү, али түргэн бодоо юм гү? Бү мэдэе. Мэлигэр гутаар мэхэ хэхэ гэжэ бодоо юм ха.

Хэлсэhэнээ хэршэжэ, боосолдоhоноо боожо хаяха аргагүй. Гутаар аха дүүнэрээ, ураг таригуудаа бэдэржэ, өөдэ уруу ябахадаа, олон гутаарнуудаа суглуулжа суглаа хэбэ.

— Зэ, аха дүүнэд, ураг hэльбээтэмни! Манай эндэ ехэ аюултай дайсан ерэжэ, маниие эндэhээмнай намнаха гэжэ байна. Битнай тэрэ дайсаниие унаhан гараhан уhандаа оруулхагүйн түлөө боосоо хэлсэбэб. Үглөөдэр нэгэ хандагайтай урилдаха болобоб.

— Ээ, хурдан хандагайн урдань бидэ хайшан гэжэ орожо шадаха гээшэбибди? Боосоогоо алдажа, эндэhээн үлдүүлжэ, хуурай добо дээрэ хатажа үхэхэ сагнай ерээ бэшэ аал?— гэжэ нэгэ харахаа хара, хабтагарhаа хабтагар гутаарай хашхархада, бэшэниинь бултан тооной «тиимэ, тиимэ» гэлдэнэ.

— Нэгэ арга байна. Хандагай гээшэмнай шэхэ hонор аад, хараса муутай юм. Бидэниие илгажа таниxагүй. Урилдахадаа энэ уhалуурhаа тэрэ хара хабсаган хүрэтэр ошоод, hөөргөө уhалууртаа хүрэтэр урилдаха гэжэ хэлсээтэйбди.

Бидэ уhан соогуураа тамархабди. Хандагай эрье дээгүүрээ гүйхэ, тиихэдээ, хирэ хирэ болоод лэ: «Гутаар хаанабши?» гээд лэ hураха. Тиихэдэнь хандагайн урдуурхан хэбтэhэн гутаар, уhанhаан бултагад гээд: «Би эндэб» гэжэ харюусаад доошоо орохот. Ойлгоо гүт? — гэхэдэнь, бэшэ гутаарнуудынь «ойлгообди, ойлгообди» гэлдэбэ.

Үглөөдэрынь хандагайнь уhалуурта ерэжэ уhалаад:

— Эрьеын эреэн гутаар! Бэлэн гүш?— гэнэ.

— Шиниингээ ерэхые шалатараа хүлеэжэ байнам,— гэжэ hая hэриhэн гутаар харюусаба.

Хэлсэhэн ёhоороо «hөөб» гээд, урилдаан эхилбэ. Хандагай hанаа амархнаар хатаржа ябаад: «гутаар хаанабши?» гэхэдэнь, аяар урдань, уhан соohoo гутаарай толгой бултагад тээд:

— Би эндэб, шамhаан урайхан ябанаб,— гээд, «палд» гэтэр шунгашаба.

— Адхамар! Хурдаар тамардаг үхэдэл байналши!— гээд хандагай hалхин мэтэ гүйдэлөө шангадхан, hомон шэнги хурдаар гүйнэ. Одоошье холо хойно таhараа бэзэ гэжэ бодоод, газараа тэгнэжэ ябахадаа:

— Гутаар хаанабши?— гэхэдэнь:

— Бишни эндэб,— гээд, уhан соohoo гутаарай толгой бултайгаад, үгы болошобо.

Хандагай бүри хурдаар хада хабсагайда хүрэhөөр, hөөргөө бии хабаараа уhалууртаа хүрэтэр гүйжэ ерээд, унан бодон байхадань уhан соohoo мэлигэр хара мэхэшэ гутаар толгойгоо бултайлгаад:

— Бишни үни ерээлби. Ерэhээр нэгэ жараахайгаар үлэ заhаад байналби. Бүри эсээгүйлби. Шимни, hурагта хурдан хандагай аад, яагаа зүдэрэнги болоод, хүл дээрээ найган, нугаран байнабши,— гээд гутаар энеэсэгээнэ.

— Зүб даа! Шимни боосоогоо эдибэш. Мүнөө болотор дүрбэн хүлтэ амитанда гартаагүйгөө, хүлгүй hэрбэгэрхэн hэрбээтэдэ гартааб. Намhаа энэ бэлэг аба,— гээд гуяhаа ехэхэн мяха амхайсара хазажа абаад, гутаарта хаяжа үгэбэ. Гутаар «hэм» гэhээр, тэрэ гуяын мяхые залгижархиба. Залгихы залгаад, тэрэ мяхаа эдеэн болгожо шадабагүй. Тэрэнь досоонь харлаhаар харлажа, эльгэн болошобо. Урид гутаар эльгэтүй ябаа юм ха.

Һайрхуу гутаар хандагайнтаа гуяhaa хүртэhөөр:

— Хандагай, ши хара тайгын тураг аад лэ. ехэ тэнэг амитан байнаш. Хурдаар гүйhэндөө, торожо унахаа, үхэхөө hанажа байнаш. Шинии гүйжэ ябахада би эндээ нэгэ газарта хэбтээ hэм,— гэжэ мэхэлhэн аргаа дууhан хэлэхэдэнь, хандагай ехэ сухалдажа:

— Мэхэшэ мэлигэр хара гутаарнуудые биса ниса дэбhэхэм,— гэжэ уhа уруу гүйжэ ерэхэдэнь мүнөөхи мэхэшэ гутаарынь, эрье дорохи нүхэндөө орожо хоргодобо. Нүгөө гэнэн гутаарнуудынь хандагайн хүл доро биса ниса гэшхүүлжэ барагдаа юм, ганса мэхэшэ гутаар hамгатаяа амиды үлөө юм ха. Үлэхыншье үлөөд, тоhолиг эльгэтэй болохыншье болоод, хандагай ерэжэ, маниие биса дэбhэхэ гэжэ айhандаа модо шулуунууд доогуур хоргодожо ябадаг болоо юм. Хандагай мүнөө болотор уhа уруу шагаажа. гутаараа бэдэрhээр зандаа юм гэлсэгшэ.

Д. МАДАСОН.

ОЛООРОО ХАБААДАА

☆ Улаан-Үдэ городой футболистнуудай дунда hаяхан блицтурнир үнгэргэгдэбэ. Зүгөөр эдэнэрэймнай хоорондоо абаhаар 100 метрэй зайда урилдаанай болоходо 12-hoo 8 командань кубок абахын түлөө хоорондоо наадаха эрхэ олоно. Түрүүшын бүлэгтэ орожо наадаhан дүрбэнhөө «Стекольщик», «Локомотив» бүлгэмүүдэй футболистнууд шалгаржа, хоорондоо түгэсхэлэй наада үнгэргэхэ болоно. 90 минутын туршада хоорондоо наадаhан эдэнэр яашье hааань. нэгэ нэгэ бүмбэгэ өөhэд өөhэдынгөө ворота руу оруулжа ядана. Тиигэжэ тэнсэлгын болоод байхада, эстафетын дүнгөөр «Локомотив» бүлгэмэйхид чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхэ болоно.

☆ Волейболоор эхэнэр, эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ хүдөө ажахын институдай эхэнэрнүүдэй, индустриальна техникумэй эрэшүүлэй командаанууд бусадай дундаhаа шалгарhан байна.

☆ Баскетболоор үнгэргэгдэhэн наадаанда «Забайкалец» бүлгэмэй эхэнэрнүүдэй, «Локомотивай» эрэшүүлэй командаанууд чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Г. НИКОЛАЕВ.

ШАТАР

Облпрофсоведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн мүрысөөн дүүрэбэ. «Электромашина» заводой шатаршад шэлэй заводойхидтой наадахадаа, 5:3 гэhэн тоотойгоор шүүhэн байна. Хойто үдэрынь шэлэй заводойхид «Теплоприборой» шатаршадта 4,5:3,5 гэhэн тоотойгоор шүүгдэжэ, хойшоо түригдэбэ.

Мүрысөөнэй дүн гаргахада, тус тустаа 27—27 очкотой болоhон «Электромашина», мяха-консервын комбинадай шатаршад түрүүшын хоёр hуури эзэлбэ. Гурбадахи hууурида шэлэй заводой команда гараба.

А. МИХАИЛОВ.

ХҮСЭТЭ БҮХЭ, ХҮДЭЛМЭРИШЭ ГАР

Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй залуу хүдэлмэришэд Виктор Кащеевые hайса таниха. Уян нугархай бэетэй, шамбай шииираг хүсэтэй энэ хүнэй бэе наранда шаташаhандал үбэл, зунгүй мэлигэр хүрин. Арганшьегүй. Юуб гэхэдэ, Виктор эрхим спортсмен. Сүлөөтэй байhан үдэшэ бүхэндөө нүхэдтэйгөө хамта гирь үргэжэ, хүсөө туршахыень гү. али заводой стадион дээрэ ябахыень, үгышье hаа, соёлой ордоной спортивна зал соо байхыень хододоо харахат.

Слесарь Кащеев заводойнгоо хүсэтэнэй секци эмхидхэжэ, тэрэниие толгойлhоор дүрбэн жэл болоо. Өөрөө энэ түхэлэй спортдо дурлахаhаа гадна, ондоо хүнүүдые тэрээн тээшэ татаа. Ашаа тээгшэ Борис Хамаганов, газаар түмэр отологшо Володя Десятников, модошо дархан Виктор Щипанов гэгшэд секцидэ орожо, спортдо ябалсаа. Тиигэhээр байтаа электрик Александр Топоров, паровой балтын машинист Владимир Пермяков, токарь Евгений Литвинов ба бусад хамта 19 хүн секцидэнь ороо.

Эдэ нүхэд хүрэhөөр бэлэдхэл хэжэ, мүрысөөндэ хабаадалсадаг болобо. Түрүүшээр заводойнгоо, удаань городойнгоо, республикынгаа, Зүүн-Сибириин түмэр замшадай, Сибирь болон Алас Дурна зоныи түрүү hуури эзэлэлгэдэ хабаадалсадаг болоо. Тэндэhээ ерэхэ бүхэндөө заводтоо шан асарбад. Городой, Буряадай АССР-эй, Буряадай облпрофсоведэй, Зүүн-Сибириин түмэр замай дамжуулгын кубок тэдэнэй гарта нэгэтэ бэшэ ороhон.

Спортивна разрядуудаа нэмээлгэhээр нэгэдэхи разрядтайнууд болоо. Тиихэдэ врач Томилов, вагон шалгагша Деханов, модошо дархан Щипанов гэгшэд спортын мастернууд болохо ойротоо.

Виктор Кащеев спортивна бэлэдхэл хэхэ байратай, инвентартай болохо оролдолго гарган, тэдэниие абажа шадаа.

Нүхэр Кащеев үйлэдбэри дээрэшье шалгарна. Тэрэ тепловозой генераторай регулятор заhалгые түгэс шудалаа. Энэ хэрэгтэ олон хүниие hургаhан байна. Өөрөөшье эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлэн заочноор hурана. Тиихынтээ хажуугаар уралан нарижуулгын творчестводо эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, үрэжэл ехэтэй ажал бүтээдэг.

Даруу түбшэн зантай нүхэр Кащеев заводтоо хүндэтэй болонхой. Контрольно-хэмжэдэг приборой участогай коммунистнууд тэрэниие группын парторгоор хоёр дахинаа hунгаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Кащеев (зүүн гарhaa) ба слесарь В. Крючков гэгшэд заhагдаад байhан регулятор шалгажа байна.

В. АНТОНОВ, фотонь авторай.

ФУТБОЛ

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зургаадахи зонодо наадажа эхилhэн «Б» классай футболистнуудай дунда ээлжээтэ—турбадахи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Манай республикын «Сэлэнгэ» командын футболистнууд энэ уулзалгаяа үнгэргэхөөр Владивосток городой «Океан» командада айлшалhан юм.

Майн 12-ой үдэр эдэнэрэй хоорондо болоhон наадан 3:3 гэhэн тоотойгоор,—тэнсэлтээр дүүрэhэн байна. Иигээд байхада «Сэлэнгэ» гурбан уулзалгаhаа хоёр очкотой болобо.

Удаадахи наадан майн 17-до үнгэргэгдэхэнь. «Сэлэнгэ» командын футболистнууд энэ уулзалгаяа өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэ. Айлшаар манайда Эрхүүгэй «Ангара» команда ерэхэ болонхой. Мүнөөдөө эдэнэрнай хоёр уулзалгаhaa нэгэ очкотой болоод ябана.

ВЕЛОСИПЕД

Городой түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн велосипед дээр үнгэргэгдэжэ эхилбэ. Һонирхолтой энэ урилдаанда городой зуу гаран спортсменүүд хабаадалсана. Тэдэнэй дунда велосипедээр спортын мастер болоhон Вячеслав Щеглатов, республикын хурдан, солбон конькишад хабаадалсана. Мүрысөөн Хяагта ошоhон харгыгаар. городhoo 14 километрэй оршондо үнгэргэгдэнэ.

✦ Спортын ордондо городой эдиршүүлэй дунда түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боксоор үнгэргэгдэхэнь. Энэ мүрысөөндэ городой спортын hургуулинуудай спортсменүүд хабаадалсана.

Г. НИКИТЕЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Партийна хүдэлмэридэ уран шадабари хэрэгтэй» гэhэн түрүү бэшэг. Нүүдэл редакциин материал. Ульяновска областьдо Ленинэй орден барюулhан тухай ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаhанда: Калининградска областьдо Ленинэй орден барюулhан тухай ТАСС-ай материал. «Партийна ажабайдал» гэhэн рубрика доро А. Афанасьевай материал.

Гурбадахи хуудаhанда: Л. Катогой корреспонденци. Хилын саанаhаа мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «Наука ба техникэ» гэhэн рубрика доро АПН-эй материалнууд.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Н-01650. Зак. № 472